

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

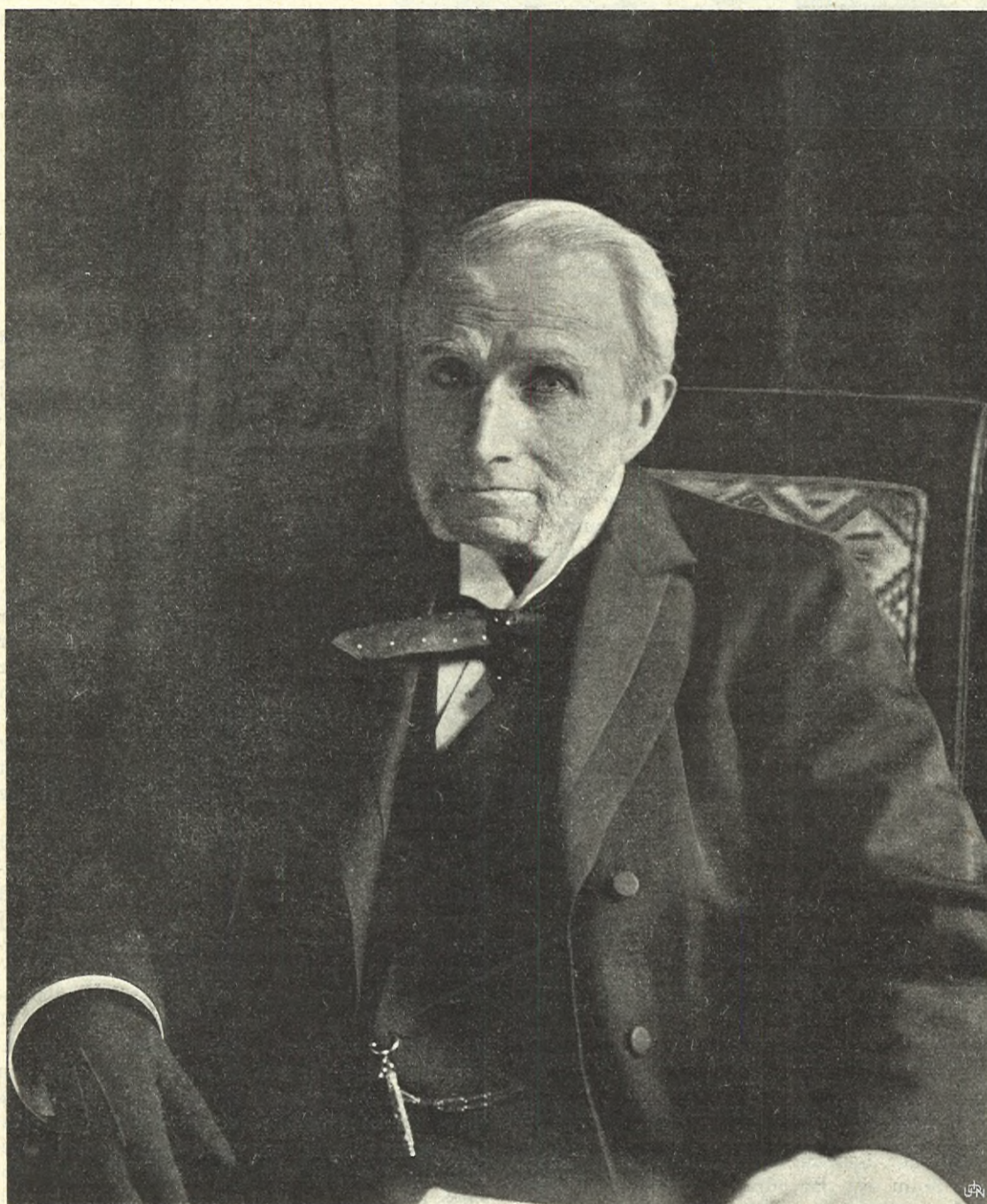

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ADOLF HEDIN. PORTRÄTT TAGET TILL 70-ÅRS DAGEN FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

ADOLF HEDIN.

SJUTTIO ÅR fyller den 23 dennes den främste mannen på stockholmsbänken i andra kammaren *Adolf Hedin*. Bakom honom ligga då nära fyrtiofem år af oafåtlig verksamhet som offentlig man. Det skulle gifvetvis alltid erbjuda stora svårigheter att inom ramen af den korta uppsats, som här kan ifrågakomma, någorlunda fullständigt skildra en lifsgärning af sådan art och tidslängd. Huru mycket

svårare måste det då icke blifva, när man har att söka teckna bilden af *Adolf Hedin* med dess dagar och skuggor, hans begåfning och karaktär i dess rikedom och begränsning, hans många arbetsområden, hans strider, segrar och nederlag, hans forskningsifver och grundlighet, hans gnistrande, hvasst skärande vältalighet.

Är det i allmänhet så, att en man i det offentliga må dömas och bedömas efter det bästa han i sin fulla krafts dagar utfört, det högsta han ärligt och allvarligt åsyftat, huru

mycket mer gäller det icke i fråga om en det fria ordets stridsman. Och i all synnerhet oefftergiftig blir väl den grundsatsen på en bemerkelsedag sådan som den nu ifrågavarande för en gammal veteran, hos hvilken energiens okuflighet och eldsjälens glöd, om än lyckligtvis icke bruten eller släckt, så dock af sjukdom och ålder böjts och dämpats.

Som en arbetets och stridernas man, en förgångsman, en folktribun, våra grundlagars främste väktare har vid skilda tillfällen ur olika synpunkter Hedin blifvit karakteriserad, och en hvar af dessa hederstitlar är förmer än smickrande, är sann och träffande.

Det är i sanning något storartadt, något i vårt land enastående med arten och omfattningen af Hedins lifsgärning. Så ock icke minst med hans outtröttliga arbetskraft och arbetslust. Härom gäller till fullo hvad en gång i ett hyllningstal till Hedin yttrades af en mycket framstående politiker på stockholmsbänken, själf en det ihärdiga arbetets man: »Dag ut och dag in, icke bunden af hänsyn till hälsans fordringar eller till behovet af förströelse, har du forskat och tänkt, skrivit och talat.»

En af illustrationerna i detta nummer af *Idun* bringar en bild från den väl försedda arsenal — böcker äro nog den enda, mera värderika materiella tillhörighet H. förstätt förvärfva — som omger honom och tillhandahåller honom med de bästa verktygen och vapnen vid utarbetandet af alla dessa månghundrade tidningsartiklar, riksdagsmotioner, offentliga anföranden, böcker och broschyrer, som, alla bärande den individuella stilens outplånliga märke, gjort hans namn, i vidare kretsar än någon nutida svensk mans, så beundradt och hatadt, så tillitsfullt omfattadt, så fruktadt. Till de karaktäristiska dragen i interiören från Hedins arbetsrum höra också de olika nationsflaggor, han förmodligen själf anser som sin enkla bostads förnämsta prydnad: flaggor som bringa honom en ständigt hälsning från de länder, i hvilkas historia och samhällsskick han blifvit van att söka näring för sin varma frihetsentusiasm, föredöme och stöd för sin egen medborgerliga verksamhet.

De yttre data i Hedins lif behöfva ej kräfvat många rader. Några ämbeten har han ej innehaft, några andra utmärkelser än det medborgerliga förtroendets har han ej mottagit. Hans verkliga lif ligger i hans arbete och hans strider. Han är prästson från Närke och född 1834, blef student i Uppsala 1851, började 1859 journalistisk verksamhet genom bidrag till en Uppsalatidning, blef filosofie kandidat 1861 samt öfverflyttade 1864 till Stockholm, där han då började sitt arbete i hufvudstadens press och politiska lif. Hans riksdagsmannabana begynte hösten 1869, då han i samband med vänsterns tillfälliga valseger blef invald i andra kammaren. Där

gjorde sig hans öfverlägsna kapacitet snart så erkänd, att en lång tid framåt hans namn vid valen tillhörde de icke omstridda. Att det senare i stället blifvit det så mycket mera, att »för eller mot Hedin» mången gång varit hufvudparollen i valstriderna, har icke berott på en nedsatt begåfning, men väl därpå att tidsförhållandena låtit stridens lidelser svalla desto högre. Med tre korta afbrott har han sedan dess tillhört andra kammaren och är sedan några år tillbaka dess s. k. ålderspresident.

Bland de frågor, som under den tidigare hälften af hans riksdagsmannatid trädde mest i förgrunden af hans intressen, var kanske i första rummet försvarsfrågan, och vid sidan därpå konstitutionella, kulturella och straffrättsliga spörsmål. Om än sedan vid skillda tillfällen andra frågor kunnat tyckas ha trängt dessa något åt sidan, har han dock städse varit sin gamla ståndpunkt i desamma trogen och städse redo att lika kraftigt som någonsin förr slå ett af sina skarpa, tungt fallande hugg för desamma. Än den dag i dag är han i lika hög grad som i den tidigare mannaåldern t. ex. en fast anhängare af den allmänna värnplikens idé, en vaken förkämpe för riksdagens grundlagsenliga rättigheter, en lidelsefullt påpasslig motståndare mot hvarje utvidgningsförsök af konungens administrativa lagstiftningsenvælde och en alltid mobiliserad tuktomästare, van att anställa en skoningslös räfst med den militära och civila byråkratins öfvergrepp, för att icke tala om hans motstånd mot latinherraväldet eller hans nitälskan för strafflagsreformer och för de lågt aflönade tjänstemäns och betjäntes behof af en dragligare tillvaro. I förra hälften af 80-talet trängde sig de sociala frågorna alltmer fram och lade beslag på hans kraft och intresse. På det området har han kanske tydligare än på något annat lagt i dagen sin egenskap af förgångsman. Man behöfver ju i detta fall endast erinra om, att det var han som 1884 först och ensam bragte hela arbetareförsäkringsfrågan upp på riksdagens bord och gjorde den till en fråga, som statsmakterna sedan ej kunnat gå förbi, äfven om de så ville. Och till hans oförvanskeliga berömmelse må ej förgätas, huru som han på de sociala frågornas område vida bättre än snart sagdt någon af hans samtida och äfven många yngre varit mäktig den svåra konsten att förstå och efterfölja de kraf en ny tidsutveckling ställer.

Den tid, Hedin enligt min uppfattning stått i sin kraftutvecklings och begåfnings vackraste och stoltaste flor, skulle jag vilja räkna ungefär från 1884 tills några år in på 90-talet.

Ett verksamt skönhetsmedel är det nya toilettpreparatet »Azymolvinaigre» genom dess inverkan på hudåkommor, ekzem, reformar, finnar, hudrodnader, pormaskar, skäggschamp m. m. Mot hufvudvärk och dåsigheit är »Azymolvinaigre» ytterst uppriskande och behagligt. I tvättvattnet och vid bad är »Azymolvinaigre» för muskel- och närvsystemet samt för huden utomordentligt välgörande. Tillverkas under läkarekontroll vid F. Pauli's fabrik, Stockholm.

Halsfluss och katarrala åkommor eller blemmor o. d. i mun och svalg behandlas enligt framstående läkares intyg bäst genom gurgling med F. PAULI'S AZYMOL.

ADOLF HEDIN I SITT ARBETSNUM. A. BLOMBERG FOTO.

Från den perioden har man att ihågkomma hans förutnämnda kraftiga initiativ till arbetareförsäkringens införande i vårt land, hans oförsönliga kamp mot det »nya systemet» med all dess omfattande reaktion. Då stred han sina många strider, inga nämnda, men inga glömda, på det sociala området och mot orättfärdigheten i beskattningen; då anställde han sin stora räfst med dåvarande krigsministern och de s. k. Karlsborgsmysterierna. Och sist, men icke minst — det var under perioden i fråga han höll sina stora oförgätliga marstal i tullfrågan 1886 och 1887, sitt lysande tal mot den s. k. munkorgslagen 1889, sitt tal mot den s. k. vingklippingen af städerna, för att nämna blott några få.

Det vapen han i dessa strider älskade att bruka var »det i solskenet blixtrande nordiska svärdet, skarpt bitande och tungt fallande». Och ser man på formfulländningen, den logiska skärpan, den historiska insikten, den statsmannamässiga blicken och det elegant konstnärliga framförandet, så måste man erkänna, att antydna tal varit bland de utmärktaste och minnesvärdaste anföranden, som under långliga tider förr och senare hållits inom svenska riksdagen. Hans värtalighet har i formelt afseende träffande beskrifvits därmed, att ordet är i hans hand en florett, en värja, som lyder hans viljas minsta bud och som behandlas med en oförliknelig virtuositet. Han förstär, har det sagts, att forma sina piskklatschar med en knut på snärten i hvar ord.

Innan jag avslutar dessa korta antydningar om en verksamhet, så betydelsefull för vårt inre samhällslif, och hvarpå man i sanning kan tillämpa orden: stark ström med egna vågor går igenom hafvet, återstår att erinra om ännu ett par drag, hvarförunder bilden blefve otillåtligt ofullständig. Det ena är hans från ungdomen i blodet ingångna varma skandinaviska sinnelag och den därmed förbundna kärleken till broderlandet och unionen. För den kärleken och för häfdandet af grundsatsen om unionen som en förening af tvänne fria och själfständiga folk har han kämpat och lidit mycket. Det andra hans många insatser till kvinnans förmån: för hennes likställighet med mannen i rätten att själf förfoga öfver sitt förvärf och sin egendom, för hennes politiska fullmyndighet samt hennes skyddande vid arbetet genom införande af kvinnliga yrkesinspektörer o. s. v.

*

Ensam och enslig har Adolf Hedin mången gång stått och ställt sig, vänner och meningsfränder har han stött ifrån sig, talrika hätska fiender har han — stundom onödigt — förvärfvat, men på sjuttioårsdagen skola alla missljud tystna. Då förstår ridderligheten uppskatta och göra rättvisa åt den aldrig så lidelsefulla motståndaren. Från tusende olika håll djupt nere som högt uppe i samhället går då öppet eller tyst ett minnesgodt tack till honom för allt det goda han uträttat och velat till sitt fosterlands, sina medborgares gagn. Han kan trots fel och brister mer än de flesta berömma sig af att ha ägt den oegennyttiga politiska idealitetens stolta gåfva.

ERIK THYSELIUS.

KVINNORNAS POLITISKA RÖSTRÄTT. FÖR IDUN AF ADOLF HEDIN.

HERR Redaktör!

Då Ni välbetänkt begränsat till högst tjugu år det tidsområde, inom hvilket mitt försök att besvara Eder fråga må röra sig, är det ej allt för orimligt att yttra en förmodan därom, hur »kvinnans politiska ställning» i vårt land kommer att utveckla sig under nämnda tiderymd.

På visst sätt har jag svarat redan i och med öfverskriften. Jag håller före, att förvärfvandet af politisk rösträtt bör blifva hufvudfrågan, jag hoppas att den skall blifva det, och jag anser möjligt, ej osannolikt, — men här komma många oberäkneliga omständigheter med — att den inom denna tiderymd varder afgjord så som rättvisa och således äfven samhällets bästa det fordra.

En förutsättning för framgång anser jag mig böra med allt eftertryck lägga vikt uppå, att nämligen denna rösträttsrörelse får gå sin väg fram utan skrammel och skri, såsom hela arbetet genom kvinnor för kvinnorna sedan vid pass femtio år. Detta har, såsom jag fortfarande har fog att karaktärisera det, gått med »tysta, mjuka, kvinnliga steg». Det får ej inträffa en gång till, att ett möte för kvinnornas rösträtt genom inblandning af individer, som ej ens borde få visa sig i någon diskussion om allvarliga ting, ådrages en prägel af löjlighet eller skam. Ännu en tillställning sådan som den för två år sedan, trots råd och varningar, ävågabragta torde ej ursäktas så pass lätt som då, ej så villigt skrivas på oerfarhetens räkning, utan kan därpå motes en betänklig, emedan varaktig effekt på opinionen. Jag har allt för många, mig tillhandakomna vittnesbörd från sakens vänner och från hittills tveksamma motståndare om intrycket af den bedröfliga kvällen, för att ej äga de giltigaste skäl att mana de nervösa att taga exempel af dem, som brutit och banat vägen. Den erkänslan mot föregångarna bör ej vara allt för tung att bära.

Hvarför jag utan all tvekan ställer den politiska rösträtten främst är lätt förklaradt.

Den första punkt å programmet, sådant jag tänkt mig det, har ett första ändamål, hvars uppnående — ja, redan arbetet därpå — tillika blifver medel för ett andra ändamål. Det första ändamålet är, att de nu utestängda med röstsedeln i hand skola öppna deras ögon,

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.
Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.
PROF gratis och franko från Axel Lennstrand, GEFLE.

som eftersträfvade riksdagsmannakallet, för de reformers rättvisa, gagnelighet, stora vikt, om hvilka nu förgäfvades förslag väckas i en kammar, utslutande vald af män. Med den gemensamma valrättens likställighet är det dödade slaget gifvet åt det *åskådningssätt*, som på opinionens och sedernas område likasom på lagstiftningens håller kvinnorna genom lagen, utom lagen, mot lagen utestängda från politisk inflytelse, såsom vore det en af naturens ordning bjuden sak. I en fråga för dagen kan det på ingen annan grund än en förvånande anspråksfullhet stödda försvaret för den skändligaste olag tjäna till exempel på ohyggligheter i vårt samhällsskick, som vore hjälplöst dömda, om vid nästa val kvinnorna hade *sitt* program och, såsom medel att göra det begripligt, en röstsedel. »Vi skulle», skref i fjor professor Carl Hilty, »ej i Genève ha några dåliga hus, ingenstädes några spelhålor, inga kafévårdar, som vilja servera på söndagsförmiddag, ingen alkoholism, ifall kvinnorna hos oss ägde rösträtt.» Hvem vet ej hur fattigvården, äfven i kommuner där utan någonting liknande en öfverbeskattnings nödiga tillgångar ej skulle saknas, är en skamlig och upprörande fattig-missvård; hur kommunala uppdrag, t. ex. ledamotskap i skolrådet, mottagas, ja, ifrigt eftersträfvade som en *honnör på hand* under tyst, men af alla kändt och erkändt villkor, att därmed inga skyldigheter äro annat än på papperet förenade. I kvinnliga händer blefve dessa uppdrag förenade med mycket arbete och många obehag. Men kommunalgubbarne vilja ej släppa den fåfängans tillfredsställelse, som ligger i de intet arbete kräfvande uppdragens titlar. Med den politiska röstsedeln i hand skulle de kvinnliga väljarne väsentligen bidra till att ombilda kommunallagstiftningen därhän, att *krafter* och *arbete* finge på de angifna områdena och äfven andra tråda i stället för anspråk och proforma-uppdrag. Och hvarför kan ej detta ske med mindre den politiska röstsedeln sättes i kvinnans hand? Därför, att hos så många riksdagsmän och aspiranter fruktan för väljarne är vishetens begynnelse.

Härmed befinna vi oss redan inom området för det önskemål, som det förstas uppnående skulle tjäna som medel. Och detta är att för allt mer och mer sig vidgande, allt mera vanskliga samhällsuppgifter taga alla goda viljor och alla goda krafter i anspråk. Blindheten hos dem, som icke ens af hvad man nu kallar de socialpolitiska spörsmålen lärt sig inse vanmakten hos männen inför de uppgifterna, skulle vara ägnad att väcka misströstan om framtiden, därest ej de, som tro på och upprepa den gamla enfaldigheten om kvinnans andliga karaktärskillnad från mannen som skäl mot rösträttsyrkandet, såge antalet af sina troende mer och mer förminskadt.

Är vår sak så ny att däri ligger förklaring nog, hvarför vi ej hunnit längre än vi gjort?

Kvinnans rätt till samma medborgarskap som mannens, således äfven valbarhet, uttalades för 115 år sedan i *Journal de la Société de 1789* den 3 juli 1790 — dagen kan förtjäna att behållas i minne. I en med rätta berömd bok, som alla borde läsa och tyvärr ingen läser, skref samma hand:

Bland människotankens för allmän lycka viktigaste framsteg böra vi räkna en fullständig tillintetgörande af de fördomar, som mellan könen upprättat en olikhet i rättigheter, olycksbringande till och med för det, som den gynnat. Man skulle förgäfvades söka skäl att rättfärdiga den med: i deras fysiska organisations skiljaktigheter, i den skiljaktighet man skulle vilja finna uti deras förståndskraft, i deras moraliska känslighet. Denna olikhet har ej annat upphof än styrkans missbruk, och det är förgäfvades man sedermera försökt att urskulda den genom sofismer.

Dessa rader återfinnas i den sista skriften i den mycket rika vetenskapliga kvarlåtenska-

pen efter Marie-Jean-Antoine-Nicolas marquis de Condorcet, en af revolutionens ädlaste män, den store matematikern, åt hvilken redan vid hans 16 års ålder förutsades en plats i Vetenskapsakademien, som han ock intog vid uppnådda 26 år. Vi möta hans namn också på första bladet af historien om en annan nutidsreform: det område dit den hör, och som han själf betecknade som »den sociala matematikens», öppnades genom hans skrifter om bl. a. »analysens tillämpning på probabiliteten af beslut, fattade med röstpluralitet» (såsom domar), dit han också hänförde *val* (1785). Han liksom hör oss litet till, oss skandinaver, genom sina minnesteckningar öfver nordiska lärde, som tillhört den (äldre) franska vetenskapsakademien. För några veckor sedan inföll hundratioårsdagen af den, då han genom en frivillig död (24 mars 1794) undandrog sig de förvillades och förvildades blodsdöm öfver en af frihetens förgångsmän. Enhvar, som helst af allt minnes och som för sin personliga rikedom — den räcker ju oförminskad åt alla — räknar hågkomsten af det och af dem, som hedrat mänskligheten, skiljer ej från hans namn hans hustrus, Sophie de Grouchy. Alltjämt trogen mot de åsikter, hon med honom delat, blef hon den första utgifvaren af hans samlade verk.*

Hur långt ha vi hunnit på de mer än hundra åren? Skola vi känna oss förvissade om, att om ock Molière ur det verkliga lifvet rundt omkring tog sin Arnolphe, man nu fåfängt skulle söka en bekännare af hans lära om kvinnans underdanighet såsom ett uttryck af naturens lag och Guds vilja:

Votre sexe n'est là que pour la dépendance,
Du côté de la barbe est la toute-puissance.
Den underordning som eljest äger rum i samhället, såsom barnets under fadern, soldatens under befälet, är ringa i jämförelse med hustruns under mannens, den närmar sig ej ens, säger Arnolphe till Agnès,
— — — de la docilité,
Et de l'obéissance, et de l'humilité
Et du profond respect où la femme doit être
Pour son mari, son chef, son seigneur et son maître.

Är verkligen Arnolphe numera blott ett musei-föremål, uppgräfdt ur ett samhällslager, hvars plats och namn fornforskningen har att bestämma? Nej, vi råka honom litet emellan. Han är modig och öfvar misshandel i hemmet; lagen tillåter honom att köpa brännvin för sin hustrus kläder. Han är feg och talar osanning inför rådsturätten. Arnolphe orerar på offentliga möten mot kvinnans rösträtt, som hon blott kan missbruka. Arnolphe skrifver kungliga propositioner och kontrasierar kgl. förordningar — en tarflig litteratur.

När Arnolphe deltagar i upprättande af en

* Miss Mathilde Blind har i en f. ö. läsvärd afhandling (1885) om Shelley's Schwiegermutter kallat Mary Wollstonecraft-Godwin (född 1759 död 1797) kvinnoemancipationens grundläggare. Detta är oriktigt. — Att hon en gång nedskrifvit denna lösliga anmärkning: Kvinnorna böra hafva sina egna deputerade och ej godtyckligt regeras, utan att dem inrymmas minsta andel i rådslagen, betyder ju intet såsom en princip-förklaring om likställighet i medborgerliga rättigheter. Att undervisningens förmåner skulle stå kvinnan till buds i lika måtto som mannen, att ett vidare fält för hennes verksamhet (handel, industri, vetenskapliga yrken) borde åt henne upplätas, åt gifta kvinnor i lika måtto som åt mannen förunnas äganderätt, skilsmässa från en utsväfvande man underlättas, männen förpliktas att underhålla den kvinna, som de bragt på fall — är ett program begränsadt till hvad det engelska samhället möjligen kunde tåla att höra. Samskolor för barn af alla klasser är en af hennes reformidéer, som innefattar flere tänkvärda saker än själfva hufvudprincipen. — Att en person (Arvédé Barine) som upphöjt en Carlyle till »en stor man», skymfar Mary W. som *une détraquée*, ökar massan af länge sedan onödiga bevis på denna författarinns omdömeslöshet.

Tvätt-Siden

till

Klädningar & Blusar

à 90 öre pr meter, tull och portofritt, offerera.

Schweizer & Co., Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

flickskola, sammansättes skolans styrelse af blott män.

Se här går han oss förbi, se där sitter han på lifslevande som hans namne i *L'École des femmes*.

Arnolphe är professor vid universitetet, lärare på undervisningens högsta stadium. Han är lärare i offentlig rätt, han förklarar sitt lands grundlag. När han kommer att tala om rösträtten vid val till riksdagen, inskräper han den »hufvudgrundsatsen, att riksdagen representerar hela folket!» Han föranledes ock att undersöka, huruvida valrätten till den Andra kammaren, som i hans land bär det vackra namnet *Folketinget*, verkligen är allmän, såsom ofta säges. Nej, det är ett oriktigt påstående. Men oriktigheten beror ej däraf, att den kvinnliga hälften utaf Danmarks innebyggare saknar rösträtt. Det hindrar alls icke, att rösträtten kunde rätteligen kallas allmän. Ty utslutandet från rösträtt af *Kvinder, Börn og Forbrydere er begrundet i Sagens natur*. (C. G. Holck: Danmarks Statsforfatningsret III, 25. — Förf. † år 1868.)

Hafva vi ej då kommit någon vart?

Hur reformer af en så utomordentlig betydelse som denna, förutsättande som villkor en hel härskara af *andra*, åt alla håll rundt omkring denna punkt genomförda, mer eller mindre djupt gripande förändringar i tänkesätt, sed och lag — hur de bana sig väg i sinnena, det förblifver ofta mycket länge obemärkt. Som Geijer sade, det sker tyst. Men om man tänker litet tillbaka på andra stora reformer, som inneburit rubbning i själfva grunden af ur gammalt åskådningssätt, reformer hvilkas förberedelse och växt man blifvit rätt fullständigt varse och kunnat beskrifva först *efter* att de segrat, så föres man lätt på den tanken att vi hunnit längre, än vi våga sammanräkna som resultat af de oräkneliga förändringar i samhällsskick och samhällslif, som varit rösträttsfrågans — såsom sådana obemärkta — förberedelser och villkor.

Uti sådana fenomen som likställigheten mellan »kvinnor, barn och förbrytare» och i de torftiga talesätt, som röstreformens vedersakare upprepa, ha vi icke några verkliga motståndskrafter att räkna med; de äro sådana kvarlevor, »survivanser» af ett flyende tidevarf, som stundom komma igen som spöken, efter det en reform är fullbordad. Hur vanmäktiga vedersakarna skulle vara, därest de ej hade det bestående och de själfviska intressenas styrka till ryggtöd, därest de som reformvännerna behöfde med respektbjudande skäl försvara sin position, det visar sig däri, att de ej ha annat än ett evinnerligt enahanda, nött och slitet, att andraga. Det är den på fri hand uppgjorda psykologi, som gör kvinnan värnlös mot tillfälliga intryck; det är hennes kallelse att vara »mor och husmor». En schweisisk prästman fann sig i fjor böra förbättra detta skäl genom tillägget att hans anvisning — Mutter und Hausfrau — »öfverallt

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

Lanolin-
Sana-Tvål.
garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
23 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

BERGSMANSSTUGAN VID DJURSHOLM.

kan segerrikt genomföras». Hvar? frågade prof. Hilty, »såvida ej polygami skall införas». Det är trivialt att få upprepa svaren på motståndarnes så många gånger belysta satsar. Men det kan ske mycket kort, och förofrigt ha reformvännerna oupphörligt nya fakta och iakttagelser att anföra, så att *de* behöfva ej låta diskussionen blifva enformig. Ännu har man näppeligen i vårt land redogjort för de af männen prisade resultaten af kvinnornas valrätt, valbarhet och deltagande i regeringsärendena i vissa af den Nordamerikanska unionens stater, som en amerikansk dam, Belva Lockwood sammanfattade år 1897 i en för europeiska läsare afsedd uppsats.

När man hör en ung dam på en bayersk »Frauentag» 1903 klaga öfver den »djupa klyftan i bildning och intressen mellan könen», klaga öfver att man »ej vill lämna den unga kvinnan någon andel i det, som den manliga ungdomen, isynnerhet den akademiska, i våra dagar gjort till sitt högsta mål — den sociala rättvisans ideal, som är ett folks högsta god», förstär man ej då, att hon begär rättigheter, utan hvilka hon ej kan uppfylla de samhällsplikter, af hvilka hon känner sig kallad?

»Utan detta ideal», säger hon, »är kulturen blott en summa af tekniska färdigheter». Hur många af undervisningens officiella, högsta målsmän ha så som hon förstätt att hvad rätteligen menas med ett af de mest missbrukade ord i vårt språk — »bildning» — ej är en viss minimi-kyantitet af fakta i minnet och af inöfvade »formela» handgrepp.

Ni känner, liksom jag, många som så tänka och tro, och som skola handla därefter. Må de äntligen få den rätt, det är den lagliga inflytelse på samhällets angelägenheter, som de för dess skull begära, så skall folkets kraft fördubblas inför de stora och vanskliga uppgifterna, och detta land skall blifva ett *Den uppgående solens Rike*.

Eder förbundne A. H.

SVENSKHET I VÅRA HEM!

»UT TILL DJURSHOLM!» lyder stockholmar-nas lösen under dessa soliga vårdagar — ut till »Bergsmansstugan» och den förtjusande utställning, som »Föreningen för svensk hemslojd» där anordnat. Föreningen, som engång velat visa, hvad vår hemslojd verkligen *duger till i praktiken* vid danandet af ett gediget och trifsamt, äkta svenskt hem, har nämligen haft den ypperliga idén att med möbler och textilarbeten, utförda genom dess försorg i enkel, men smakfull nationell stil, fullständigt möblera och inreda den af arkitekten *L. I. Wahlman* efter motiv från bergslagen nyuppförda villa med ofvanskrifna namn, hvilken för en tid ställts till föreningens disposition af Djursholms byggnadsaktiebolag.

Alla kunna vi också vara ense om, att resultat blifvit en lysande succés såväl för Föreningen och dess vackra sträfvanden som för den talangfulla unge arkitekten, hvilken själf komponerat flertalet af de till interiörerna hörande möblerna. Och högeligen skulle det förvåna oss, om icke

Djursholmsbolaget snart funne köpare till ett hem, som i så hög grad måste tala till allt det bästa och svenska inom oss.

Vi ämna icke ingå på någon detaljbeskrifning af den märkliga utställningen, utan råda fastmer alla, som det kunna, att på platsen taga del af densamma. Några af de konstnärliga grundsatser, som varit ledande vid dess inredning och som förtjäna att beaktas i de vidaste kretsar, utvecklades emellertid på ett lika spirituellt som öfvertygande sätt i det föredrag »Om förenklning och försvenskning af våra möbler», som arkitekten Wahlman höll på invigningsdagen och hvilket vi äro i tillfälle att här nedan meddela. Våra från »Bergsmansstugan» tagna bilder torde därvid tjäna som det bästa illustrationsmaterialet. Alltså — arkitekten Wahlman har ordet:

Människan har en talang att lägga på sig bördor. Nu ha också våra möbler blifvit oss en börda. De ha blifvit fina, för fina att åtaga sig ansvaret för vår kroppens tyngd och oberäknade rörelser, de ha öfverlämnat sitt dyrbara jag i vår ömma vård.

Och därför är detta jag dem nu så dyrbart, att de ha blifvit själfmedvetna, ehuru långt ifrån målmedvetna; de ha blifvit omfattade med smickrande, men tyvärr icke snickrande, intresse af fint konstnärsköpa, fått konstnärlig uppfostran med thy åtföljande artistfasoner, fått rasben.

Framför allt vilja de heta moderna.

Och vi snälla människor fatta genast det berättigade i deras fordringar och inbjuda till deras agrément en hel butik med likaledes konstnärligt bildade fransk-kinesiska sidentyger, japanskt franska bronser och danskt rörstrandiska porsliner eller dessas mycket trogna efterapningar, en liten oegentlighet, hvartill vi ha ett visst skäl i den aningen att vår Van de Velde, vår Schmuz-Baudiss icke sett hafvet.

Och så våga vi slutligen oss själfva in i detta sällskap och hedra det med en konversation så spirituell och originell som af environmenten påkallas. Under dess tryck framkommer allt fint i — Studio: Corot och Millet och den himlastormande Turner och Rhodin och alla nya och gamla i alla land och möblerna icke att förglömma, de moderna, de modernaste, utställningarna i Paris och Wien och Glasgow. Turin är ännu i friskt minne: »det var en kulminationspunkt, hur kan man komma längre!...»

»Mätte ni spå rätt min fru,» infaller sällskapets enfant terrible. »Här har ni konsten för publiken. Här visas, hvartill våra möbelartister vilja föra oss. Att bli privatutställare i eget hem, att hyra rum för att exponera möbler. Hemlyxutställningar äckla mej...»

Och sällskapet teg en stund, som sällskapet tiger efter ett fult, rätt ord. Men det stygga barnet med basen fick förklara, hvad han då i all världen menade med möbler för hemmet. Han trasslade ohjälpligt in sig i gamla hemtrefligheter och gamla trasmattor, stupade,

afbasades som retroaktiv person — och lämnade endast samtalsämnet efter sig. Alltså de gamla möblerna! De hade många, som talade för sig, och många vänner, när det kom till aktion. »Haupt! Intarsia, hvitt och guld, Haupt! Rococo, sa' någon rococo — ja enkel, bukid, med svängda ben, verkligt gammal. Gammal valnöt, Haupt! gammal mahogny! Ah! O! Ack! Ja! Ty i hvarje människa finns så mycket gammalt, som tidsandan letar fram, en går och bär på barocka idéer, en tumlar i fantasiens herdestunder bland gammal rococo, en deklamerar bland gustavianskt och 1820-tal — det hjälper ej att välja modernt — alla ha vi arf af våra fäder, om ock icke att taga på, och ur detta tar det moderna vi göra eller tänka sin stadga.»

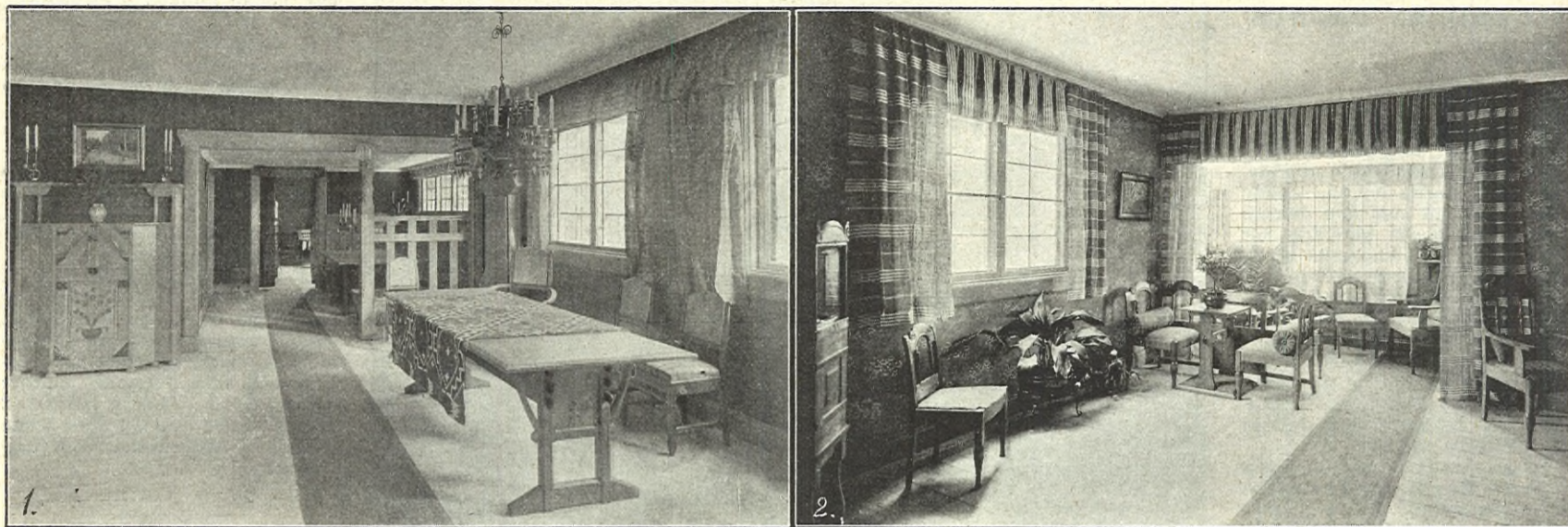
Hur här berömdes, kom dock oppositionen fram från en förständig man, som skulle ha ärf ett Hauptsybord efter sin mormor:

»Jag föreställer mig — jag har för resten sett prof på det — att i en treflig, väl belyst och färgglad privat bostad möblen spelar mindre roll; sådana hem kunna utan intarsia och sachsiskt hafva ett fint drag öfver sig, ett drag af ljust förstånd och glad lefnadsvisdom.

Finns bland den enkla, naturligtvis smakfulla, uppsättningen en och annan extra siratlig pjäs på en hedersplats så... de komma då till heders! Men öfverflödar hemmet af dylika saker, om än så utsökta, får det en prägel — icke precis af skryt — men af obrukbarhet, som t. o. m. för gästen är pinsam. Han går som i ett museum, om han förstår tingens värde, de hemmavarande känna ägandets, förevisarens stolthet gent emot gästen, och — ansvaret och den dagliga beroende försiktigheten gent emot sitt eget gods. I en tid, som ryckt handtverket fram till konst, borde man konsekvent erkänna, icke blott att en god tafla behöfver en ostörd plats, utan äfven att en dyrbar, skönformad möbel har anspråk på uppmärksamhet. Det är arbetets ära det är fråga om. Och det är denna uppmärksamhet mot möblen, som icke får vara för ofta upprepad i ett hem... Med ett ord, ett hem kan vara konstnärligt, trots sparsamhet i möblering. En dyrbar pjäs pockar icke ovillkorligen på sällskap af samma burgna rang... För resten, människan måste hushålla med sin förmåga att njuta, den är så ömkligt liten. Nästan alltid blinda och sorgsna gå vi fram, där skönhet och lycka vinka på ömse sidor. Vi måste därför äfven i hemmet anbringa en skala för njutandet med öga och hand och huru? Jo, genom det kärftvas och anspråkslösas införande i helheten. — Vi sakna ännu en nyttig svensk möbelstil...»

Han hade talat för länge, och samtalet hade så småningom, då man såg, hvart han ville hän, åter börja surra om gammal mahogny och ny mahogny, om gammal ek och ny, och när hans konklusion om kärfhetsens införande kom som ett lestringsord för några, hade man på sitt håll enats om, att nypoleerade möbler voro afskyvärdt svåra att hålla fria från repor och tummar, och att betsad mahogny var horribel och verkade uppkomling. En herre med peruk upplyste då den långvarige, att en ny stil ej kan uppkomma utan nya förutsättningar och sådana funnes icke. Punkt. Slut. Alla tego och den siste inläggaren antog, att han sagt något nytt och anderkikt. Men där stod redan tystnadens verkliga orsak. Det var husets dotter, som l'enfant terrible med basrösten fått fatt uti. Han hade sett henne komma med sina skidor, och fattad af en plötslig aning, att hon skulle behöfvas därinne just nu, hade han släpat henne med sig in. Där stod hon nu i rött

INTERIÖRER FRÅN BERGSMANSSTUGAN. 1. STORSTUGAN. 2. FRUSTUGAN. A. BLOMBERG FOTO.

och blått, ung, klarögd, röd, frisk, varm — ja svettig, med håret öfver axlarna och lappskor på fötterna... fick snubbor af mamma och gick skrattande... Men efter den betan talades en lång, lång stund om vädret och sport som modenyeck.

Ja, det unga, friska har kommit med sina fordringar på starkare don, enklare mobiler. — Men vi äro nu en gång förfina. Ja, men icke det ullvantade ungfolket. För oss gick det för resten så fort att bli det. Det är kanske bara *polityr*?

Således enkelhet för och genom de unga! Här är en ny skönhetstyp: *den anspråkslöst sköna*. Det är verklig fordran för handen och verket är påbegyndt.

Det anspråkslöst sköna i möbelkonst som i allt skapande är för oss svårt och svårnådt. Till det enkelt sanna tränger fantasien fram som mot sol genem dimma, åtminstone känns det varmt om hjärtat och soligt, när vi stå framför det funna.

Allt belastande skall bort genom troget förkastande. Igenom det pittoreska, igenom

samlat i ladorna. Ja, i ladorna, ty ännu är hemmets stomme oftast i saknad af innehåll, om ock ett landthem, ännu är hemmet oftast så tråkigt, att möblen behöfver och får göra les honneurs.

Nej, låt oss skapa en glans på våra möbler, som icke sticker ut de glada unga ögonens, en form, som ser ut att kunna bära en rörlig kropp, gladt eller kärft välkomnande svenska möbler, ja, just landtligt svenska, ty ut i Sverige skola vi för de vaknande krafternas skull.

Ut i Sverige äfven efter hemmets konst, ty huru skapa svenskt, utan att känna och älska hvad svenskt är. Framför våra sju-sosvarögon fick Hazelius flytta hela hus, ända in till sängkanten fick han baxa dem, innan nämnvärdt svenskt blef gjordt af det byggande skräet. Svenskhet i möbelväg är ännu föraktad af många konstbildade eller rättare oförstådd till den grad, att de förväxla karghet med råhet och bondiskhet. »Fornnordiskt» och »allmogestil» äro namn, som ännu tilldelas snart sagdt allt gods som har *svensk typ*.

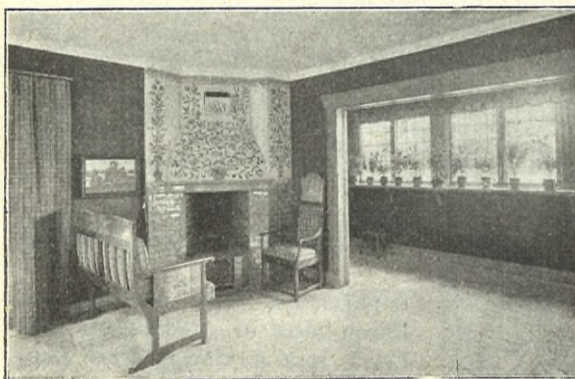
Det tycks, som skulle våra svenska träslag själfmant inbjuda till enkelhet i form. De äro sega och spänstiga, men ensidiga, envisa med sin fiberriktning och därför svåra att behandla som ytor genom sin stora rörlighet vid hoptorkning i en led. Just denna egenkap bringar möbeltecknaren, som söker enkelhet, ofta in på tarflighet — jag säger icke torftighet — eller, hvad värre är, att visa sin brist på kunskap om snickaryrket. Form-gifningsområdet är starkt begränsadt med vårt trä. Ofta har jag önskat att för frihets och materialskönhets ernående själf få utvälja

krokigt, knotigt och marigt trä. Så skulle verkligt originella möbler — icke teckningar bara — kunna uppstå. Men detta är just hemslöjdarens sak och blir väl en gång hans och hans möblers styrka.

Träets starka *ådring* däremot, som hos alm, ask, ek och furuslag, kan väl använd ge detta smidiga, karaktärsfulla utseende, som våra fina möbler i allmänhet sakna, och det är goda snickares nöje att arbeta efter en ritning, lämpad för det af honom fordrade träslaget.

Förrän vi få smak på verklig hemslöjd — ja, hvarför icke tillyxa barnen till ärliga handverkare, innan vi stoppa dem med vetande! — förr framkomma icke fordringarna på gediget originella och vackert enkla möbelarbeten. Kvinnorna med sina väfnader ha gått före i förstånd, männen förstå, är jag rädd, ännu föga af det bohat de köpa.

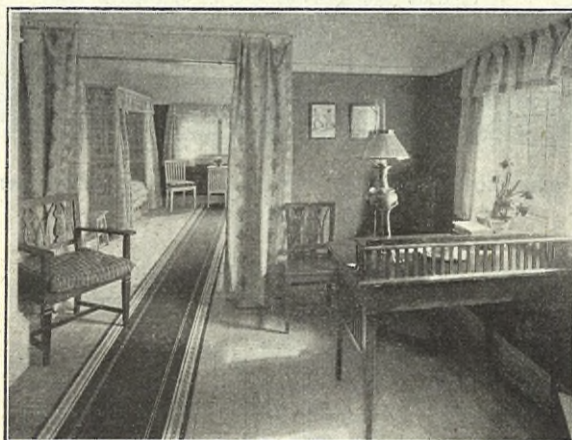
Intressant vore att pröfva om förhållandet är detsamma med möblernas målning — särskildt den dekorativa. Det synes mig önskvärdt att återinföra ett lifigare målningssätt

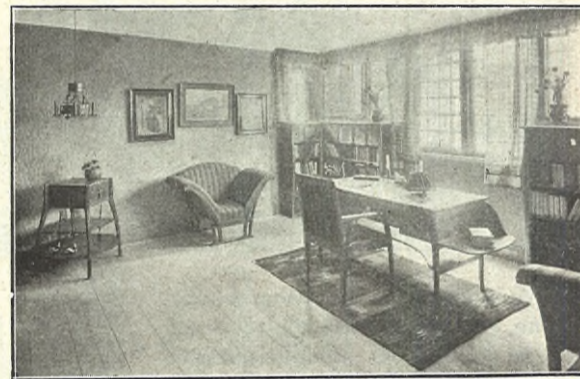
SPISELVRÅN I STORSTUGAN.

det fina synes mig vägen gå för oss till det anspråkslöst vackra. Modenyecker och personlighetsnyecker skola ha sin tid och lämna sin tribut, om de det mäktat. Användbarheten och känsligheten för materialets möjligheter, inklusive yrkesskickligheten, skola vara vår stig. Jag tror det behöfs mycken omedveten skapargåfva och en stor del medveten mistro mot det stämpladt sköna för att här gå genvägar. Det är väl det unga, ömsom slöjdande, ömsom vandrande släktet som skall görat.

Det ovarsamma, glada släkte, som nu växer upp och som vi med en förgången krafts sneda blickar beundra, hurudana märken skall det icke sätta på de mobiler, som vi med o! och ack!

ETT PAR AF SOFRUMMEN.

HERRUMMET.

För Båtbyggare och Båtägare.

Bästa Engelska Skeppsbottenfärger för såväl trä som järn, röd, brun, grön och hvit.
Tarr Wonsons, Copper-paint.
Båtfernissor för in- och utvändigt arbete.
Maringlurs, »Jefferys».
Penslar m. m.

WILH. BECKER.

Kungl. Hofleverantör.

5 Malmtorgsgatan 5.

Filialer:

24 St. Nygatan. 24. 23 Götgatan 23.

Använd **JANSSON & C:os**
KORSETTER

modell
INGEBORG

sista paricerfacon, finnes i alla finare manufakturaffärer i Sverige.
Filialer: Stockholm, Göteborg, Malmö, Helsingborg.

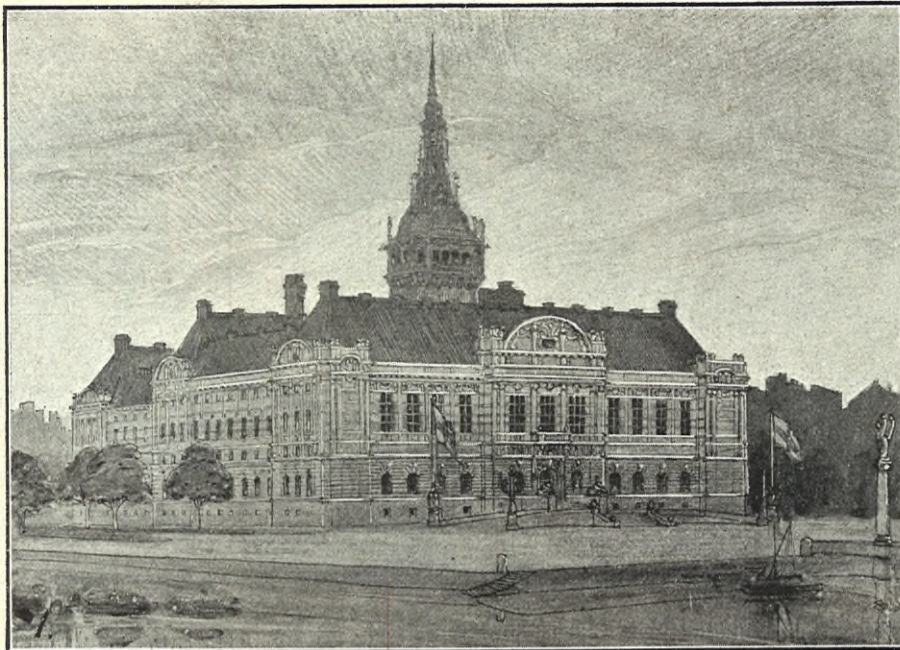

STOCKHOLMS RÅDHUSFRÅGA.

DÅ IDUN för några veckor sedan meddelade ett porträtt af Köpenhamns nya rådhusbyggnads frejdade skapare, arkitekten Martin Nyrop, skedde det i samband med den danske konstnärens besök härstädes för att deltaga i bedömandet af de i och för härvarande rådhus' nybyggnad & Eldkvarnstonen inkomna förslagsritningarna.

Prisnämnden afslöt för kort tid tillbaka sitt granskarvärf med det resultat, att af de till täflan inlämnade 25 förslagen 6 utgallrades att deltaga i den slutliga och definitiva täfningen.

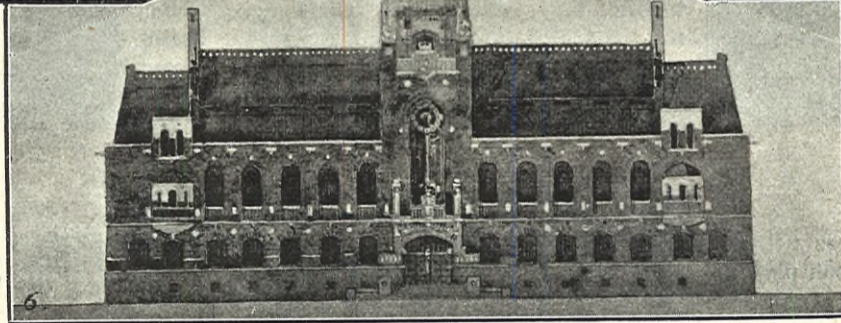
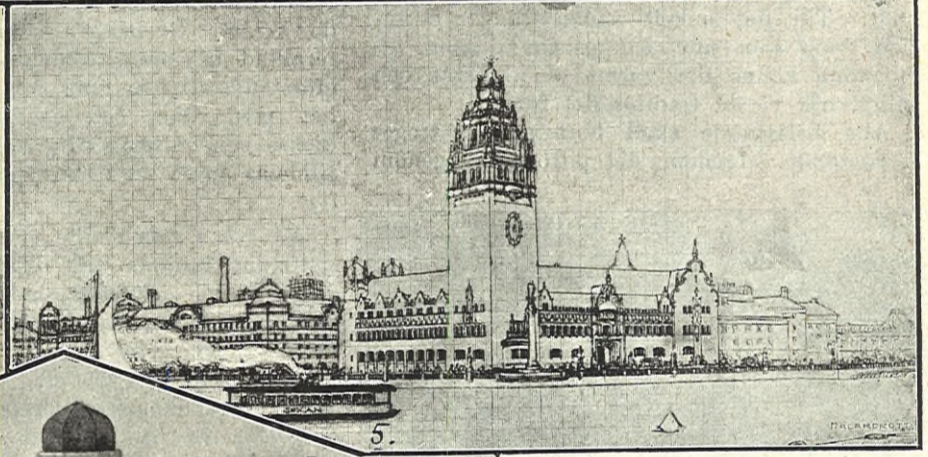
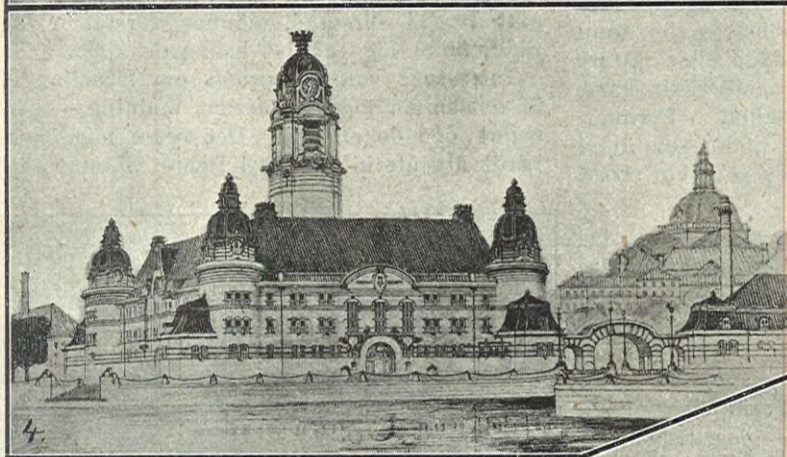
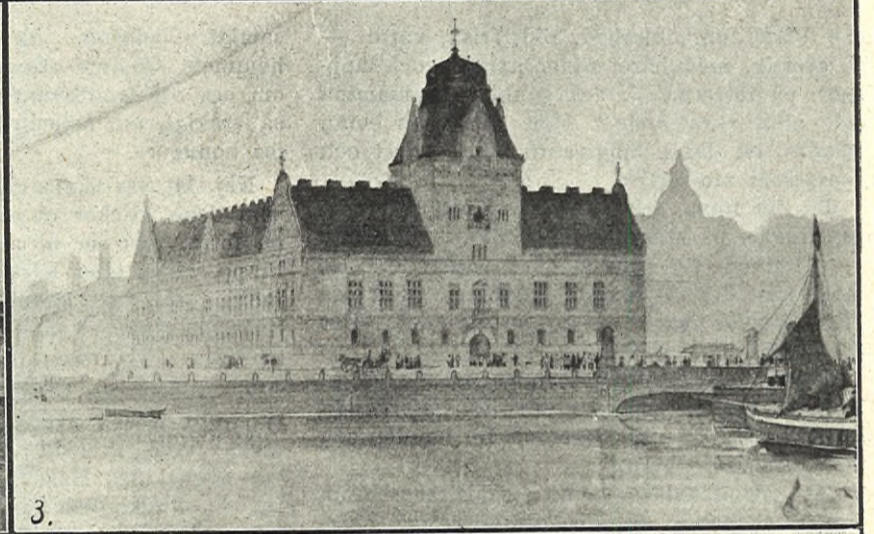
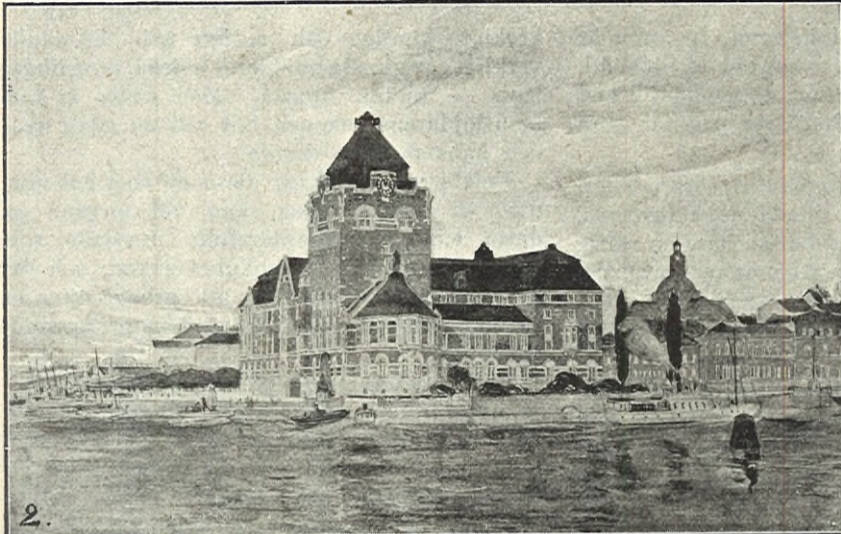
Dessa, som jämte alla de öfriga projekten, för närvarande utställas för allmänheten i gamla centralposthuset vid Rödbotorget, ha vi

här nedan afbildat, i förvisning om att Iduns stora läsekrets när och fjärran skall finna sig intresserad af att se, hur fru Justitia för framtiden kan komma att bo i Sveriges hufvudstad.

Ät de i den första täfningen deltagande hafva inga pris utdelats. De sex, som skola deltaga i den senare täfningen, erhålla hvardera ett pris af 1,500 kr., hvartill för förste pristagaren kommer ett tillägg af 3,500 kr.

De sex utvalda förslagen, af hvilka vi på ett undantag när återgifvit perspektivritningarna såsom varande mest åskådliga, äro af sina respektive författare betecknade med följande motto: bilden n:r 1 (Justitia Holmia) 2 (Hörn) 3 (Lille Putte) 4 (Mon senza dignita) 5 (Mälardrott) och 6 (Lag och rätt).

DE SEX TILL SLUTTÄFLINGEN UTVALDA FÖRSLAGSRITNINGARNA FÖR STOCKHOLMS RÅDHUS.

på rummens trävirke, foderna, dörrarne, de väggfasta möblerna och de med rummets stomme närskyllda möblerna, skåp, kistor, hyllor, sängar, klockfoder o. dyl. Att måla dessa senare i till rummets trä sig slutande färger ger lugn och enkelhet i ensemblen. Det finns ju förresten rangskillnad mellan de olika möblerna i en stuga, en rangskillnad som borde betonas genom utsmyckning. Farfarsstolen talar för sig själf. Skåpets rang beror på dess innehåll visserligen, men dess prydlighet är som klädernas på människan, den har en del af husets ära att upprätthålla. Bokhyllan försummas icke gärna i ett hem, som gör anspråk på bildning. Pianot och klockan anse sig själfva dyrbara... Men stolar, bord, soffor och dylikt äro husets hjon, hvad ha de för orsak att vara förnäma?

Det vill synas, som hade denna rangskillnad af praktiska skäl legat klar för bonden, men

äfvén i andra klassers hem särskildes väggens möbler från golfvets. På den tiden ämnade man bo kvar i sitt hem!

De sköna, klara färgernas rikedom, de fattiges rikedom, den ljusglädje vi längta efter i den långa svart och hvita vintern är kastad bort! Är det icke tid på att på allvar fordra den åter? Formväxlingen är svärnådd med våra svenska träslag, färgväxlingen billig och

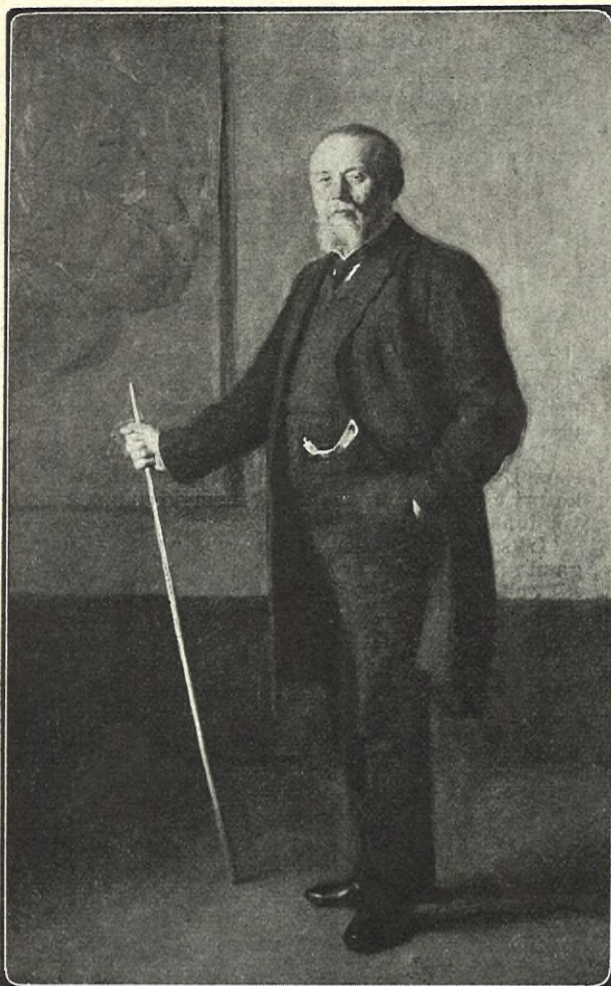
upplifvande. Den mångkunnige Bacon talar ur sitt kraftiga tidehvarf, som förklaring öfver ädelstenars makt, om klara färgers, i synnerhet brokiga fönsters själlifvande egenskaper. Vi åter säga, att vi vilja färg, men nästan hvar och en äro vi rädda för de uppfriskande kontrasterna. Och ändå kunna de, sparsamt placerade, vara af rent smekande verkan, på samma sätt som solen smeker, och framkalla som den ett ofrivilligt leende. Och när de plötsligt störta in på vår retina, är det som när ett barn med glädjeskrik kastar sig i vår famn.

Det klagas öfver oljemålningens ovaraktighet och det med skäl. Ett fel är att oljemåla det, som är utsatt för nötning. Men är det också nödvändigt att herrarne af borstpenseln vid sitt yrkes utöfning taga hänsyn till sina yrkesbröders talrikhet och göra ett

arbete, som har tillfällighetens alla egenskaper? Kunde icke bruket af egna hem och väggfasta möbler häri frambringa en reform?

Målarmästarna af 17:de århundradet hade ett sätt att med den yttersta besparing af färgen få den att verka rikt. Jag har både på gamla skåp och gamla slottsörrar sett, hur det mer än enkla träarbetet tittar fram med sina ådror ur bottenfärgen, som synes ditstruken utan spackling och grundning, men möjligen efter en vattenfärgningsprocess. Dylik målning på trä verkar hvad den är och icke porslin och varar i 2 à 300 år på skåp och dörrfyllningar. Bottenbehandlingen sammanhänger med ytans nästan plastiskt anbragta färgdekorerung helt öfver, 1600-talets specialitet, som i Dalarna lefvat ända in på 1800-talet. Hvarför? Jo, därför att den fordrade en målars öga och hand! 1700-talets kistmålare söderut i landet synas redan få lof att knappa in på slingorna och draga i stället fram med stora färgtäckta ytor med en knip-pa ängsblomster här och hvar. De öfvertäcka härmed ofta ogeneradt 1600-talets arabesker. Dessa mäktiga oljefärgsskapelser läto sig emellertid icke nöja härmed, utan trängde med tillhjälp af tidens tand igenom igen, och nu finnas t. ex. i Blekingstugan på Skansen sådana under att skåda, som att de gamla nötta kistlocken visa mera af 1600-talet än af 1700-tals förnyelsen. Där se vi oljemålningens svaghet och styrka bredvid hvarandra!

ha en kontrastfärg anbragt på ett lockande sätt, får man fram af möbelyget på golfmöblerna, möbelen lockar då som blomman lockar fjäriln... men slutar jag helt tvärt mina uppräknningar, viss att de icke behöfva vara längre.

Säkert vill mången af oss ha ett gladt välkomnande hem. Af arkitekten begäres ofta ett luftigt och soligt, högt i tak. Jag tror att orsaken — *lyft mitt hjärta!* — i grund och botten är densamma, som kommer mig att tillråda låga, högsittande, ej för stora fönster och låga hvita tak. Det är åsikten om medlen som är olika. Det är icke detta kalla, oartikulerade ljus, som i själfva verket önskas, det är det *glada*, sådant det kommer in genom välbelägna fönster och leker på väl placerade färger.

Lek och leka är vår högsta fröjd så länge vi lefva, men vi våga icke! Skolpojken, som förr gjorde sina vägar korta med springande, börjar snart gå med käpp livvets långa gator, de glada ungdomar, som i lustigt mod gifte sig och skulle reformera denna del af lifvet, infångas af hvarandra eller samhället, placeras i en våning med det antal rum och möbler, som af deras närskyllda fordras, deras umgänge och umgängeston arrangeras af desamme och af våningen, de bli herrskapsfolk i stället för människor. De tro sig fortfarande nyansera allt det där, men tänk hvad nyansen är liten!

Herrskapsfolk! Herrskapsvåning!

Och ändå finns hela lifvet i hjärtat en

FRÅN SVENSKA KONSTNÄRERNAS FÖRENINGSS VÅRUTSTÄLLNING. I.

1. PROFESSOR S. HENSCHEN, PORTRÄTT I ÖLJA AF BERNHARD ÖSTERMAN.

Vill jag på golfvets möbler ha färg, sker detta ju genom betsnings billigt. Huruvida de nyligen i handeln komna färgimpregnerade träslagen torde kunna åstadkomma reform, beror på om de kunna bli tillräckligt lätt åtkomliga för möbelsnickaren. Deras färger blekas icke lätt och nötas icke af, som de klara betsernas i allmänhet göra. De gifva dessutom ofta högst kuriösa teckningar i veden, som kunna gifva uppslag till många roligheter.

Att på tal om billig färgutsmyckning framdraga intarsian är icke oberättigadt, om man nöjer sig med litet. Det är ett område, som kan utvecklas vida och göras till slöjdföremål. Har jag icke råd att bestå mig en egen typ på möbel, kan just ett sådant där dekorativt »bomärke» göra en enkel gängse modell till just min. *Min* rönnklase, *min* blå gök, *min* flugsvamp...

Men mest af färgverkan, när man vill

2. MARSSTÄMNING, ÖLJEMÅLNING AF ERIK HEDBERG. 3. LISA, PASTELL AF GERDA TIRÉN.

4. ANNA OCH KARIN, ÖLJEMÅLNING AF GUSTAF ANKARCRONA.

skalk, som än leker, än gråter öfver att han icke får leka.

L. I. WAHLMAN.

VÅRENS SENASTE KONSTUTSTÄLLNING.

I.

SVENSKA konstnärernas förening bjuder nu, äfven den, på sin sedvanliga vårrevy af taflor och skulpturer, och lokalen är som tillförne Fria konsternas akademi. Det finns en anseelig mängd konstverk däruppe, 262 nummer, säger katalogen, »och ändå ha vi fyllt fyra salar borta på utställningsarenan i St Louis, så nog visa vi, att vi hålla penslarna i gång» — de sista orden yttrades här om dagen af en af de deltagande ar-

tisterna, under det han med riktig målarenergi sysslade med dukarnas upphängning i akademisalarne.

Ja, nog målas det här alltid — i oändlighet, liksom det skrifs böcker, rader af luntor på vers och prosa, för att detta lilla fattiga vällefnadsfolk mellan Lappland och Skåne så småningom skall få en smula konstnärlig kultur i sitt barbarblod.

Våra målare ha visst satt sig i sinnet på att de framför allt skola lära publiken älska naturen, territoriellt taladt, ty de flesta fylla sina dukar med landskap — ofta vackra, fängslande, själfulla, det skall villigt erkännas; men detta myller af naturstämningar, hvilkas kärna mången gång är bra liten, sväller år från år ut på ett oroande sätt, medan de figurala målningarna med sin mera kräfvande psykologi och sina större fordringar på konstnärens fabuleringskonst allt mer trängas undan.

Undertecknad är ingalunda någon konstkännare och talar därför utan alla auktoritetslater, men väl en älskare af konsten, sådan jag gjort dess bekantskap genom studiet af en smula konsthistoria och ett antal ej alltför grundliga besök i några europeiska muséer; och den naturliga känslan säger mig, att detta ifriga skattande åt landskapsmålningen i svensk konst börjar bli ensidig — och ensidigheten är aldrig sund. Detta om detta.

Nu till utställningen!

Om vi begynna vandringen i salen till höger, riktas uppmärksamheten först och främst mot den kortvägg, hvars midt domineras af *Bernhard Östermans* stora porträtt af professor S. Henschen. Den kände vetenskapsmannen är framställd så att säga i full aktivitet, i det han med en staf i handen står färdig att demonstrera någon fysiologisk fråga. Gestalten gör ett levande och energiskt intryck, färgbehandlingen är lugn och målmedveten och tekniken säker. Samma intryck får man äfven inför porträttet af prof. Esaias Tegnér, också ett verk af hr B. Östermans pensel.

Inför *Erik Hedbergs* landskapstaflor har man ingen anledning att beklaga sig öfver den alltför flitigt odlade naturskildringen, ty denne unge konstnär är en fin och klar naturlyriker, som i synnerhet älskar vår gnistrande nordiska vinter och som utan affektation, men med brio i färgbehandlingen talar om, hur det ser ut omkring den lilla gården en vinterdag efter ett starkt snöfall eller i skogsgläntan, då den gula vintersolen lyser på skaren mellan furorna.

Gustaf Ankarcrona har förälskat sig i den röda färgen, sedan han blef bofast i Leksand. Och ingenting ondt i det — tvärtom! Han är idyllens och de ljusa känslornas trubadur. Hans lilla färgskiss »Hem från dansen» — tre tralande daljantor, som gå hem längs landsvägen en sommarnatt — gör ett odeladt humoristiskt och behagligt intryck. »Examen» och »Godt nattkvarter» äro också bra. »Anna och Karin» synes däremot i undertecknads tycke vara en väl »söt» målning, men den stora publiken, enkannerligen damerna, stanna förtjusta framför den. Hr. A. vet nog, hvar han har sina anhängare.

Af *Gottfrid Kallstenius* allvarliga landskapskonst är denna gång ingenting af betydelse att anteckna, likaså saknar man *Knut Borgh*, hvars präktiga Kolmårdsmotiv förra året väckte så stort och berättigadt uppseende. Hvad han i år kommer med är just ingenting märkligt.

Charlotta Wahlström bidrager bland annat med en effektfull »Ljungmark» och *Edvard Westman* har ett bra »Skördemotiv», där i synnerhet bakgrunden med den i het sol skinande hafsviken förefaller utmärkt behandlad.

Då utrymmet ej tillåter att i detta nummer fortsätta granskningen, nämnes här som avslutning fru *Gerda Tiréns* vackra pastell »Lisa», hvilken vi jämväl afbildat. Det är ett synnerligen distinkt gifvet flickporträtt och försvaret väl sin plats på utställningen.

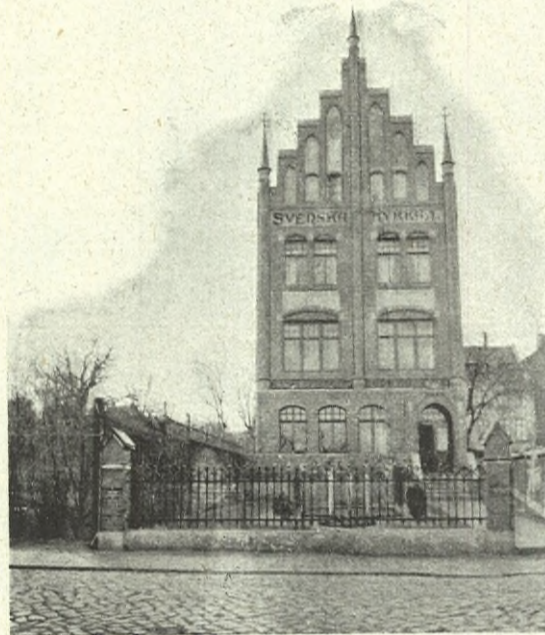
E. H—N.

UR DAGSKRÖNIKAN.

SVENSKA KYRKAN I LÜBECK invigdes påskdagen af professor Kolmodin i närvaro af svensk-norske generalkonsuln och en stor del skandinav från Lübeck och angränsande platser.

Kyrkan, som uppförts hufvudsakligast för att tjäna Evang. Fosterlandsstiftelsens sjömansmission, kostar c:a 60,000 kr., hvaraf genom frivilliga gåvor influtit c:a 17,000.

Liksom så många andra byggnader i den gamla hansestaden är kyrkan uppförd i äldre tysk stil och gör med sin egendomliga spetsgafvel ett tilltalande intryck.

DEN NYINVIKTA SVENSKA KYRKAN I LÜBECK.

ETT AFFÄRSJUBILEUM. I Norrköping firades sistlidne måndag en högtidlighet af mera ovanlig natur, i det att Drags aktiebolag därstädes, hvars verkställande direktör allt sedan 1875 varit andra kammarens nuvarande talman, konsul Axel Swartling, då hugfäste 50-årsminnet af sin tillvaro.

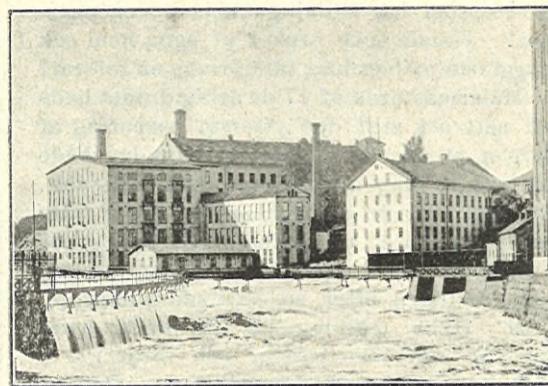
Jubileet, till hvilket voro inbjudna statsråden Westring och Meyer, landshöfdingen greve Douglas, Norrköpings borgmästare Lothigius, aktieägarna, bolagets tjänstemän, fabriksarbetarna m. fl., högtidlighölls bland annat med medaljutdelning (Patriotiska sällskapets medalj) till 50 stycken tjänstemän, förmän och arbetare, samt festmiddag å Standard hotell, hvarjämte arbetspersonalen hade fest på aftonen i Arbetarförningens salong.

Drags aktiebolag bildades 1854 De förnämsta stiftarne voro hrr John Lenning, Fredrik Blomberg och Lars Magnus Swartling.

Arbetareantalet utgjorde år 1900 517 personer, men plägar i allmänhet skifta mellan 550 och 650 personer. Tillverkningsvärdet, som år 1898 öfversteg 2 mill. kr., uppgifves i 1903 års handelskalender utgöra 1,508,488 kr. 83 öre. Bolagets specialiteter äro släta varor, uniforms-, kostym- och öfverrockstyger, svarta kläden, satiner och croiséer, hvilka väl kunna täfla med de bästa utländska. Vid hären, flottan och tullstaten, äfvensom inom järnvägspersonalen och de större städernas poliskårer, äro de äkta blå tygerna väl kända, ej minst den s. k. paradkommissen.

KONSUL A. SWARTLING.

DRAGS KLÄDEFABRIK I NORRKÖPING.

Vi meddela i dagsnumret en exteriör af den stora fabriken tillika med ett porträtt af dess verkställande direktör, konsul Swartling.

BRONSKVINNAN. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF FRIDA LANDSORT.

I.

NISSE var fyra år. Egentligen hette han Nils. Det var han döpt till. Men han kallades aldrig annat än Nisse — utom vid särskildt högtidliga tillfällen, det vill säga, när han haft någon odygd för sig och kallades in till sin far för att få bannor och varningar och förmaningar. När han därför hörde sig tilltalas med namnet Nils, visste han ungefär, hvad som komma skulle, och kände sig till mods därefter, äfven om hans samvete låg i djupaste sömn. Någon gång tog äfven modern itu med »Nils» och försökte banna honom. Men Nisse tog aldrig hennes bannor på allvar och trodde icke, att hon menade något med dem. Och den uppfattningen var alldeles riktig.

Det var emellertid icke ofta, han behöfde höra detta högtidliga Nils och hvad det förde med sig, ty han var ett ovanligt fogligt och sedigt barn. Sällan slet han sönder eller fläckade ner sina kläder. Han rörde sig vanligen med osviktig säkerhet och lätthet och undvek liksom af instinkt allt smutsigt och klibbigt.

»Jag är rädd, att pojken blir alldeles för oklanderlig,» sade fadern. »Han blir en mamsell.»

»En man blir han, en stor man, skall du få se,» svarade modern. »Han blir ett geni. Kanske filosof eller poet.»

»Det vore bättre, om han blefve en nyttig människa,» kom det torrt. »Versmakare och deras vederlikar finns det redan alldeles för godt om.»

Nisses far var läkare. Han var en ståtlig och allvarlig herre med svart helskägg och stort, svart hår. Nisses moder var nummer ett bland stadens skönheter, lång och smärt, brunburrhårig, blåögd och rosigt.

Nisse kallade aldrig sina föräldrar enbart far och mor, utan fader Lennart och moder Gabriella. Hur han kommit på den idén, var det ingen som visste. Föräldrarna funno det originellt och läto honom hållas. Någon gång sade han rätt och slätt Lennart och Gabriella, och äfven det fick passera, därför att det lät lustigt och alls icke kom sig af någon vanvördnad. Det hände endast, då han blef ifrig, och det var sällan. Vanligen var han betänksam i sitt tal och gjorde sig ingen brådska med hvad det vara månne.

Nisse höll innerligt och djupt af sina föräldrar och visade dem så mycken tillgifvenhet, som han kunde få tillfälle till. Doktors tid

var strängt upptagen af patienter och dessutom af en mängd medborgerliga åligganden, och fru Gabriellas tid var lika strängt upptagen med toalettbestyr, visiter, middagar, baler och supéer. Ty doktors hus hade efter hans giftermål blifvit den muntraste och lifligaste medelpunkten för stadens sällskapslif.

Nisse kom därför icke i mycken personlig beröring med sina föräldrar. Men han antog utan vidare, att de voro de präktigaste föräldrar i hela världen. Det var det enda, han var absolut säker på, den enda riktigt fasta punkten i hans tankevärld. Allting annat kunde sättas i fråga, bara icke den saken.

Nisses snart sagdt enda umgänge var Fia, hans egen tjänarinna. Ung och glad var hon icke, och fager var hon icke att skåda, men Nisse var nöjd äfven med henne och antog, att hans jämnåriga, som han ibland lekte med i stadens planteringar, men som han på det hela taget föga brydde sig om, icke hade jungfrur, som voro Fia öfverlägsna. Vänlig och godmodig var hon, men hvad Nisse hade emot henne emellanåt, var, att hon icke visste och begrep allting. Det skulle han gärna ha velat.

I Nisses hufvud spirade ett kaos af frågor. »Hur?» och »hvarför?» växte i yppig rikedom i hans andes örtagård, och af dem flötade han slingrande kransar åt Fia, som ansåg dessa evinnerliga frågor om allting i himmel och på jord värre än trädgårdens ogräs, hvilket också, nu när Nisse var så pass försigkommen, att han icke längre behöfde oafåtlig tillsyn, hörde till Fias maktområde. Hon kunde icke svara annat än i sällsynta undantagsfall af enklaste beskaffenhet, af det skäl att hon ytterst sällan begrep Nisses frågor. I stället beskämdade hon sig öfver gossens frågvishet eller gjorde den motfrågan: »Hvarför vill Nisse veta det?» Och då var det Nisses tur att icke kunna ge besked.

När Nisse efter hand kommit på det klara med, att Fia icke var någon vetandets brunn eller vishetens flödande källa, upphörde han småningom att anstränga henne med sina frågor. Då var Fia en förträfflig jungfru och fortfor att spela en betydande roll i hans tillvaro.

Fadern var för upptagen med sina många-handa bestyr, för att Nisse, då han någon liten stund fick komma in till honom, skulle våga störa honom med sina funderingar. Då var det i stället fadern, som gjorde Nisse en del frågor, hvilka Nisse betänksamt och fåordigt besvarade.

Modern träffade han oftare, ibland en liten stund i barnkammaren, när hon gjorde ett flyktigt besök därinne, och ibland en riktigt lång stund om förmiddagarna inne i salongen. Men då var hon nästan alltid omgifven af lifligt pratande damer. I alla fall hände det då och då, att han var nog lycklig att ensam få rå om henne en liten stund, och då skulle han ju ha kunnat passa på tillfället och fråga af hjärtans lust.

Men det fanns ett hinder. Det var det, att modern skrattade åt allting. Skrattade hon icke redan förut, så kunde han vara viss om, att hon skulle börja, när han lät upp sin mun.

Fru Gabriellas skratt var icke likt någon annans. Det var långa följder af klingande toner, som stego i höjden likt de solbelysta och glittrande strålarna från en vattenkonst. Hvarken när hon talade eller när hon sjöng, var hennes röst så rik och stark, som när den brusade fram i en skrattkaskad.

Men Nisse hade icke öra för denna musikaliska grannlåt och fann det endast obehagligt att bli öfversköldad däraf. Den verkade

på honom som en alltför kall dusch. Själf blef han med hvar dag alltmer allvarsam och var ständigt sysselsatt med att fundera på ett eller annat. Hvad det fanns för lustigt i hans frågor, kunde han aldrig fatta. För honom voro de det viktigaste och allvarligaste, som fanns.

Visserligen hade det händt, att han, sedan modern skrattat ut, fått förklaring på det, som han sport om. Men då hade skrattet redan skämt bort hans glädje öfver vetandet.

Nisse beslöt att göra sina iakttagelser på egen hand och på det sättet komma till klarhet angående lifvets många underliga företeelser. Af de vuxna hade han icke stor hjälp att vänta. Så ofta de gifvit honom en förklaring, så hade ur den genast vuxit upp en ny fråga. Och ur svaret på den hade det skjutit upp än en fråga och så en till och en till, frågor i all oändlighet. Som slutlig och afgörande förklaring på allting hade han fått höra, att han var det frågvisaste barn på jorden. Med den försäkran hade Fia plägat avsluta sina beskärmsel, och i den försäkran hade moderns skratt oftast mynnat ut.

Småningom samlade sig Nisses erfarenheter i en hemlig undran, om de vuxna egentligen hade riktig reda på någonting. Åtminstone föreföll honom deras vetande trängt och så att säga inskränkt till utvändigheter. Hvad de talade om för honom, gaf honom aldrig full klarhet, lyste aldrig ända in i en sak. Alltid fanns det mörka punkter kvar, alltid fattades det något, naturligtvis just det allra viktigaste, det allra innersta och sista, det, som skulle ha gjort alltsammans genomskinligt.

II.

När Nisse hunnit så långt i lifserfarenhet, nalkades den dag, då han skulle fylla fem år. Födelsedagar och julaftnar hade försett honom med ett rikt förråd af leksaker och bilderböcker. På leksakerna hade han snart tröttnat. En efter annan hade han brutit sönder dem för att se efter, hvad som fanns inuti. Och inuti hade ingenting funnits. Ända till öfvermåttnad hade han njutit af de klassiska dikterna om »Snuskepelle», om »Gossen, som icke ville äta soppa», och dylika produkter, som Fia med entonig röst och dödt föredrag, men med berömligt tålmod läst för honom om och om igen, tills han kunde dem alla utantill. Och gång efter annan hade han beskådat bilderna i dessa barnkammarböcker, med hvilka otaliga generationer utvecklat sitt barnsliga konstsinne och höjt sin moral och sitt lefnadsvett. Bilderna af Snuskepelle och konsorter hade Nisse funnit anskrämliga, men just till följd af sin groteska fulhet hade dessa bilder fastnat i hans minne och sysselsatt hans fantasi.

När han en vacker dag i slutet af oktober fyllde fem år, ökades hans förråd af leksaker och bilderböcker. Bland annat fick han en bygglåda, som lockade hans verksamhetsbegär, och ett par moderna småbarnsböcker med vackra bilder, som han med djupt och tyst välbehag beskådade. Fia, hvars arbete i trädgården vid denna tid för länge sedan slutat, hade full sysselsättning med att läsa verserna i de nya böckerna den ena gången efter den andra. Fia var mycket nöjd med Nisse på senare tiden och särskildt den dagen: han plågade henne icke med frågor, han bara sysslade med sina byggpinnar eller lyssnade tyst och andäktigt till hennes föredrag.

Fru Gabriella sysselsatte sig den dagen ovanligt mycket med Nisse och bjöd på allt sätt till att roa honom och göra honom glädje. Hon pratade muntert och föreföll ännu lifvigare än vanligt. Vid middagen föreslog hon

hans skäl och höll till hans ära ett tal, som han icke förstod mycket af, men som kom den allvarlige fader Lennart att upprepade gånger dra på munnen. På eftermiddagen var hon en lång stund inne hos Nisse i barnkammaren, trallade dansvisor och hvirflade omkring med honom, gick till hans förundrade förnöjelse på alla fyra, härmade en katt, som jamar, och en hund, som skäller, och slutade med att hoppa kråka i kapp med Nisse, som glömde alla frågor och funderingar och helt gick upp i stundens nöje.

Och om kvällen, då Nisse redan låg i sin säng, kom hon in till honom för att själf höra honom läsa sin aftonbön. När han slutat, böjde hon sig ner öfver honom, så att hennes ansikte kom i skuggan, och frågade allvarligt:

»Håller du af mig riktigt mycket, Nisse?»

»Jaa då.»

»Mer än af någon annan människa i hela världen?»

»Ja, du är så rar.»

»Och om jag gjorde dig någon sorg, skulle du ändå hålla af mig?»

»Ja visst,» svarade Nisse, fastän han icke riktigt förstod, hvad hon menade. Och när han nu fann henne så allvarsam, som han aldrig för sett henne, tog han mod till sig och frågade hastigt:

»Men hvarför skrattar du så mycket, Gabriella?»

Då kysste hon honom och dröjde med svaret. Nisse var rädd, att han icke skulle få något svar alls, och när han var upptagen af en tanke, tyckte han icke om smek.

»Det är väl, för att fader Lennart skrattar så litet och du inte alls,» kom det sedan med speladt lustig ton. »Någon skall hålla munterheten i huset uppe, förstår du.»

Liksom för sig själf och med en röst, som Nisse aldrig förr hört, tillade hon: »Så länge man skrattar, gråter man inte.»

Därmed kysste hon honom än en gång och försvann hastigt ur rummet.

Men Nisse kunde icke somna på länge. Så länge man skrattar, gråter man inte, hade modern sagt med en ny röst. Var det för att inte gråta, som hon skrattade? Grät hon verkligen, när hon inte skrattade? Var hon inte glad? Hvarför skulle väl hon gråta?

Ett myller af gåtor. Och så somnade Nisse från sitt grubbel.

(Forts.)

I NATIONALDRÄKTSFRÅGAN.

KÄRA »LANDTFLICKA I SKÅNE»! Fastän det närmast tillkommer »Kulla» att svara på det inlägg i nationaldräktsfrågan i nr 14 af »Idun», ni direkt riktat till henne, kan jag dock ej underlåta att bemöta de invändningar, ni gör emot en reformering af kvinnodräkten i den omskrifna riktningen, sedan ni dock först förklarar eder »innerligt hålla med» om det på många sätt fördelaktiga med en dylik.

Hvad den saken beträffar, att de »tongifvande» damerna ej vilja afsäga sig lyx och omväxling i sin klädedräkt, så medger jag gärna, att både bland de tongifvande och andra sådana finnas, och hvad damerna, tillhörande »the upper ten thousands» beträffar, så fruktar jag, att här antydda reform i *hela sin utsträckning* ej skulle af dem kunna omfattas, utan att omslaget komme att verka högst disharmoniskt både i förhållande till deras omgifning och deras lefnadssätt i öfrigt. Och dock håller jag före, att många äfven bland dem skulle vid flere tillfällen kunna uppmuntra bruket af våra vackra svenska folkdräkter. Men, hvart jag nu ville komma, jo, det var dit, att dessa damer äro i minoritet. Vi ha så många hem här i Sverige eller *borde* åtminstone ha det, där ett enkelt, naturligt lefnadssätt föres, där tid och

CEREBOS SALT: Stärker födan. Användes i stället för vanligt salt. Det Hos specerister.

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

intresse först och främst ägnas ett nyttigt arbete, ehuru beklagligt nog för deras kvinnor under nuvarande förhållanden *alltför* mycken tid *måste* offras på klädedräkten, så många dylika hem, menar jag, där en folkdräkt *icke* skulle verka disharmoniskt, utan i stället med alla sina fördelar framför de af utländska moder påverkade dräkterna skulle bli till verklig välsignelse för sin bärarinna! — I huru många enkla, borgerliga hem — och likvisst med bildning — är det ej, som fracken (ett plagg, som ni med rätta särskildt påvisar såsom föga harmonierande med folkdräkten) sällan eller aldrig kommer till synes och där inredningen, ofta hållen i allmogestil eller åtminstone i *svensk* stil, enkel och osökt, väl skulle öfverensstämma med en folkdräkt, d. v. s. där denna senare ej skulle verka »utklädsel» eller »maskerad!» Eller omvänt: äro hemmen — jag syftar nu främst på medelklassens — så luxuösa eller tillkrånglade, att en folkdräkt där ej komme till sin rätt. Vore då ej skäl att äfven med afseende på dem anställa en liten reformering i riktning: enkelhet?

I likhet med eder har jag ingen som helst åstundan att få se våra korpulenta, äldre herrar i gula knäbyxor etc., och hvarför skulle vi ens tala om någon reformering af den nutida manliga dräkten, då männen själfva finna den ändamålsenlig? En annan sak är det med kvinnodräkten, som de flesta äro ense om, att den behöfver reformeras.

Hvad beträffar det där yttrandet om »en gången tids kultur», att »det som gått ej kommer åter», så lära väl de flesta vara af den åsikten i stället, att »intet nytt finns under solen», utan det gamla upprepas gång på gång, ehuru i något förändrad gestalt, och omöjligt vore väl då ej heller, att våra allmogedrakter skulle kunna komma att användas i större utsträckning, än hvad som nu är fallet. För resten ber jag få nämna, att lyckligtvis icke än nu alla våra folkdrakter uteslutande tillhöra museerna, utan att dels flere af dem ännu bibehållas af allmogen, dels de flesta fått stor användning inom sällskapen Philochoros och Svenska Folkdansens Vänner.

Vidare är ni rädd för, att man, ifall man uppträdde i sina nationaldrakter utomlands, skulle bli anedd »som ett slags besynnerlig inföding», och det är ju möjligt, att det blefve händelsen på många håll, ehuru äfven utomlands många nationaldrakter ännu bibehållas, men i så fall kunde man ju för den resan skaffa modern utrustning. Japanerna — och japanerna ha ju numera intagit sin plats bland de civiliserade nationerna — göra ju på liknande sätt: bibehålla alltid sin nationaldräkt, utom då de göra visit hos sina europeiska bekanta eller göra en resa till Europa, då de anlägga europeisk dräkt.

M. J.—n.

ETT TACK till M. J.—n för upplysningen om Sv. Kv. Nationaldräktsförenings syftsmål, med hvilka min uppfattning ju i hufvudsak sammanfaller.

I föreningens önskemål ingår som en väsentlig del, att »medlem helst väljer sin födelsebygds nationaldräkt». M. J.—n tillägger, att alla föreningsmedlemmar, som anlagt nationaldräkt till ständigt bruk, upptagit Österåkers — eller den ur nämnda dräkt härledda »Allmänna svenska nationaldräkten».

Emedan dessa medlemmar, som till ständigt bruk anlagt nationaldräkten, måste anses som de mest intresserade och böra föregå med godt exempel, så måste det väcka förvåning, så framt de ej alla härstamma från Österåker, att ingen af dem anlagt någon annan gammal svensk nationaldräkt.

Man kan invända, att för dem, som sedan generationer äro stockholmsbarn eller andra stads-

barn, är det lättast att antaga den allmänna dräkten. Men jag tror, att i de flesta fall torde det ej vara svårt att i en släkt finna härstamningen från bondestammen med dess fädernegård eller från den förnämliga frälseätten med dess adeliga gods.

I Stockholm och de öfriga större städerna borde de respektive landskapsgillena införa nationaldrakter såväl för damer som herrar på sina fester. Äfven i de mindre städerna samt på landet kunde detta praktiseras på baler och större tillställningar. Dessutom borde man söka göra nationaldräkterna moderna som somrardräkter till en början.

Den som möjligen finner hembygdens dräkt mindre vacker än många andra nationaldrakter, kunde ju välja den eller de i vederbörandes tycke vackraste. Dock tror jag, att den, som vore född på landet eller bevarade sina intressen för hembygden kraftiga och lefvande, helst skulle anlägga den egna bygdens dräkt, hur enkel den än mände vara. Allmogen torde ej blifva tveksam i valet, utan enhälligt antaga sina respektive bygdedräkter.

GÖRAN S.

VÅR TID är en brytningens och nydaningens tid. Inom alla områden arbetar man på att genomföra reformer, ty man är grundligt trött på det gamla vanliga och allt nytt hälsas med entusiasm. Denna reformifver sträcker sig äfven till vår nuvarande klädedräkt. Att man ledsnat vid denna, är helt naturligt. Det tröttande och kostsamma för kvinnan att ständigt behöfva rätta sig efter modets växlande nycker inses nog af en hvar. Men den moderna kvinnodräkten är dock ofta vacker i motsats mot herrdräkten, som lämnar mycket öfrigt att önska i det hänseendet. Särskildt barockt anser jag det vara att herrarna vid högtidligare tillfällen skola vara svartklädda. I stället för att välja sådana färger, som komplettera och förhöja kindens rodnad och ögats glans, väljer man svart, denna dödens komplementfärg, denna färg, som ungdomen aldrig borde bära.

Man har, som sagdt är, börjat verka för införandet af en färgrikare och naturligare dräkt, och en sådan anser man sig ha funnit i nationaldräkten. Emellertid vill jag redan nu framhålla, att jag fullkomligt delar den åsikt, som drefs af en insändare i ett af »Iduns» senaste nummer, nämligen att det aldrig skall lyckas att göra nationaldräkten till en allmänt brukad hvardagsdräkt. Såsom skäl härför vill jag anföra följande. Nationaldräkterna, skapade af landfolket, passa utmärkt för detta, men sakna i hög grad den »snitsiga» facon och den nobla enkelhet, som böra karakterisera en välklädd persons dräkt. Vidare är det endast ett fåtal kvinnliga nationaldrakter, som äro verkligt vackra, och hvad de manliga beträffar, äro de ju ännu fåtaligare och för öfrigt föga smakfulla. Knäbyxor anser jag visserligen mycket klädsamt, men tycker dock att nationaldräkternas äro för snäfvä om knät, något som skulle i synnerhet ge ett löjligt utseende åt korpulenta herrar. I sammanhang härmed vill jag påpeka, att nationaldräkternas kjolar med deras nuvarande snitt aldrig kunna konkurrera med den moderna kjolen i elegans och smakfull form.

Som det enda sättet att få nationaldräkten antagen som hvardagsdräkt vill jag därför föreslå en reformering och en modernisering af densamma. Att härigenom en del »historiska» och mer eller mindre klumpiga detaljer komme att beröfvas dräkterna, får väl ej tagas för hårdt af dem, som se saken från fosterländsk synpunkt.

S. L.

UR LIFVETS KOMEDI. SKISS FÖR IDUN AF INEZ STRÖM.

(FORTS. O. SLUT FR. FÖREG. N:R.)

HAN kände sig djupt sårad i sin ömtåliga fåfänga. Han granskade sig med mycket allvar i spegeln, och den återgaf bilden af en väl bibehållen, för att icke säga ganska ungdomlig man af ett vårdadt och elegant yttre. En man, hvars personliga företräden på intet sätt svuro emot hans sociala och ekonomiska. Och med återställd själfkänsla höjde han på axlarna och förgrymmade öfver sin gemena otur.

Kort härefter inföll Bratts semester och detta högst lägligt, ty han behöfde väl att lufta bort sin förgärlighet med en liten resa.

Han stannade på en dag i Uppsala för att upplifva gamla minnen från akademitiden. En hans gamla studentkamrat, doktor Broman, som

numera utgjorde en af stadens stödjepelare och fäder, inbjöd honom på middag. Då man vid kaffet och likören satt och dryftade gamla minnen, anmälde ett af barnen, att tant Lilly frågade efter mamma.

När tant Lilly därefter infördes, igenkände Bratt i henne ingen annan än sin gamla flamma Lilly Falk, som han så fullständigt tappat ur sikte, att han icke vetat, om hon var gift eller ogift, död eller lefvande.

Emellertid visade hon sig icke allenast vara i lifvet, utan synnerligen ungdomlig och väl konserverad samt allt fortfarande bärande namnet Falk.

»Nej, men är det — kandidat Bratt, hade jag så när sagt,» Lilly mönstrade honom gladt och ogeneradt.

»Joo,» svarade Bratt, som heller icke stördes af det förfutna eller hade något slags smärt samma hågkomster. »Men jag behöfver icke undra, om det är fröken Falk. Tiden har ju gått er nästan spårlöst förbi! — Fast detta garanterar då långtifrån att ni fortfarande förblifvit fröken Falk,» bifogade han.

»Kanske har tiden farit så skonsamt fram med mig, just emedan jag fortfarande lyder samma stånd och villkor,» framkastade fröken Falk skämtsam.

»Ja, hvar ha väl karlarna haft sina ögon, som kunnat låta detta ske,» sade värden. »Det har alltid utgjort ämne för min stora förundran.»

»Och ni, som ändå är statistiker! Gå icke vi bortåt aderton på dussin, där ni skapelsens herrar endast gå tolf?» Fröken Lilly satte sig ned, liflig och språksam som i gamla dagar.

Hyn var ju något vissnad och linjerna kring mun och ögon utvisade visserligen, att Lilly Falk icke längre var ung, men i öfrigt var hon sig förundransvärdt lik, tänkte Bratt.

Aftonen förflyt på det egenämaste. Lilly Falk ägde alltjämt kvar det medryckande och elektriserande i sitt väsen, som utmärkt henne i ungdomen — egenskaper af ganska tvifvelaktigt värde, skulle Bratt ansett, om han ställt dem i samband med de egenskaper, som uppförts på hans äktenskapsprogram. Men för tillfället hade han icke tid att tänka på något annat än att prata, pokulera och hafva angenämt.

»Huru dags reser du i morgon?» vände sig värdinnan till fröken Falk, då tiden närmade sig till uppbrott.

»Klockan elfva,» svarade denna.

»Hvarthän då?» frågade värden.

»Endast till Stockholm på några timmar,» svarade fröken Falk.

»Då få vi kanske resällskap,» föreslog Bratt »jag reser med samma tåg.»

»Men jag reser enligt mitt stånd och villkor på tredje klass,» svarade Lilly muntert.

»Ja, det gör Bratt också,» inföll värden, »om inte annat af det skäl, att det ej finnes annat än den klassens vagnar med det tåget,» tillade han.

»Jaså,» sade Bratt. »Då kanske fröken Falk i stället förskansar sig i damkupé?» vände han sig till Lilly, som redan tagit afsked af värdfolket.

»Icke så vida ert morgonlynne är lika angenämt som kvällshumöret. Alltså åter ses vi kanske i morgon,» sade Lilly och räckte Bratt handen till afsked.

»Jag utber mig äran att få eskortera er på hemvägen, det har jag fått göra många gånger förr,» sade Bratt och tog därpå afsked.

Det kändes verkligen eget att åter tråda Uppsala gator vid Lilly Falks sida; det var som sagdt icke få gånger han i forna dagar och med en liknande mänskensstämning öfver den gamla staden, beledsagat henne hem efter samma vägar.

Han häntydde lätt på det förfutna och fann det vara en ganska egendomlig ödet skickelse att de efter alla dessa år åter mötts. Men han hade inga egentliga afsikter med dessa små utgjutelser, han kände sig endast fattad af stämningen och mänskenet.

Men under natten mognade hos honom ett beslut att pröfva lyckan hos sin gamla ungdomsflamma.

Hon var nog inte i besittning af precis de egenskaper, som han tänkt sig önskvärda eller ens tillåtliga hos sin blifvande hustru, men han hade i alla fall lust att fresta lyckan. Det var ju visserligen en smula förtretligt att återvända till den, som en gång försmått en, och hvars valör på äktenskapsmarknaden sjunkit, medan hans egen däremot stigit.

Men ehuru icke ung, var dock Lilly Falk en kvinna, som han skulle få skäl att känna sig stolt och smickrad af att kunna presentera som sin fru.

Hans önskan att gifta sig hade ytterligare stegrats genom ifvern att hämma sig öfver sina motgångar, och han strök den ena punkten efter den andra i sitt äktenskapsprogram till förmån för Lilly Falk.

Den följande förmiddagen träffades Bratt och Lilly i väntsalen och Bratt lyckades åt dem uppleta en ensam kupé.

Men nog var det en högst fatal miljö för ett frieri, tänkte Bratt. Glittrande solsken och en tredje klassens kupé! Och i går kväll som det kunde varit så lämpligt!

De pratade om ditt och datt, men det ville icke yppa sig någon för Bratt riktigt lämplig öfvergång till det ämne, han ville in på.

»Hur kommer det sig, att ni inte gift er?» sade Bratt plötsligt.

»Det kommer sig antagligen af ungefär samma skäl, som att ni icke själf gjort det,» besvarade Lilly Falk denna något besynnerliga fråga.

»Så,» sade Bratt, »jag kunde ju inte få er, men det var då intet, som hindrade er att få mig.»

Fröken Falk såg litet häpen ut, ty hon hade icke precis tänkt sig en sådan slags slutsats.

»Ni är den enda kvinna jag älskat,» sade Bratt, »och jag behöfde blott återse er för att den känsla, som under årtal legat förborgad i mitt hjärta, åter skulle vakna med full styrka,» fortsatte han särdeles nöjd med denna väl funna fras.

»Och — och jag har icke kunnat tillbakavisa tanken, att — att någon högre afsikt kanske dolde sig under detta sammanträffande.»

Han tystnade, och då fröken Falk icke förnekade möjligheten af någon sådan försynens särskilda mening med deras sammanträffande, fortsatte han: »Skulle ni icke nu kunna villfara den bön ni en gång så obarmhärtigt afslog? Skulle ni icke nu kunna låta er bevekas af en hängifvenhet sådan som min?» Härads höfving Bratt var så gripen såväl af vikten i sitt förehafvande samt af föreställningen, att det kräfde en estetiskt tilltalande form, att han icke hade minsta känsla af blygsel öfver att bete sig som en sådan skrymtare eller öfver att begagna dessa bälstora ord och betydanden.

Lilly Falk, som kände sig ganska otillfredsställd med sin värld och sin tillvaro, var ingalunda obenägen att lyssna till hans bön, men hon var icke utan en djup känsla af att hennes egentliga »tid» hörde till det som varit, då Bratt däremot ännu vore i sin bästa ålder och med sin ställning borde kunna få nära nog hvem han ville.

Hon gjorde också en ödmjuk antydan härpå.

Denna anspråkslösa häntyndning från den en gång så öfvermodiga Lilly Falk tjustade och rörde till den grad Bratts hjärta, att han blef dubbelt våltalig och dubbelt enträgen i sin anhållan.

Och Lilly gjorde icke heller något långt motstånd. Hon kunde inte annat än röras af en sådan trohet, som både hans ord och handling buro vittne om.

Ett par dagar senare reste Bratt tillbaka till Uppsala med förlofningsringarna i fickan.

När han satt ringen på Lillys finger, betraktade Lilly honom rörd och sade:

»Jag borde för länge sedan burit denna ring. Men då den första gången bjöds mig, var jag för ung och bortskämd att själf förstå hvad verklig kärlek var, likaså att uppskatta värdet af den, som bjöds mig.»

Och hon smög sig ödmjukt intill Bratt, som, i medvetandet af att hans känslor näppeligen gjort sig förtjänta af en fullt så hög värdering, åtnöjde sig med att tyst omfamna Lilly.

»Men vet du, jag tror i alla fall, att vi komma att blifva långt lyckligare nu, än om det i vår ungdom kommit till en förbindelse emellan oss,» sade Lilly med en kokett liten knyck på hufvudet.

Bratt fann icke skäl att göra något inkast mot denna Lillys mening, utan inskränkte sig blott till ett: »Det kan ju nog så vara,» men afrundade i stället sitt svar med en omfamning.

»Gammal kärlek rostar inte,» hade änkefru Falk sagt, när hon ingalunda motvilligt, utan såsom en svärson efter sitt sinne hälsat Bratt. Och samma fras upprepade hon för alla, som kommo för att gratulera.

Doktor Broman log en smula skeptiskt, men hans fru lyssnade med deltagande till Bratts och Lillys kärlekssaga och instämde i fru Falks mening, att »gammal kärlek rostar inte.»

Och så utspann sig en vacker och rörande fabel om denna ungdomskärlek, som slutligen vunnit sin belöning.

Samtidigt med underrättelsen om förlofningen spred sig äfven ryktet om Bratts romantiska ungdomskärlek i den stad, där han lefvat sitt glada och obekymrade ungarliv. En och annan af de forna stallbröderna såg något tviflande ut. Äfven fru Elin Larzén, född Berg, visste bättre. Hon visste att Bratt blott ingått denna förlofning under ett slags desperation öfver att se sig besviken i sin förhoppning att kunna vinna henne själf.

Och ännu långt fram i tiden, då Bratts ättlingar format ut sin mammas och pappas ungdomsidyll till en vacker och rörande legend om

kärlek och trohet, hvilken icke allenast modern höll för sann, utan äfven fadern börjat sätta tilltro till, brukade fru Larzéns afkomlingar med ett uttryck af sympati och intresse betrakta härads höfving Bratt, den man, som hyst ett så långvarigt och djupt, men olyckligt tycke för deras mor, ett tycke, som hon icke kunnat återgälda, alldenstund hennes kärlek fallit på deras pappa.

KUNGL. TEATERN. Fjärde och sista Bertramföreställningen ägde rum tisdagen den 12 d:s och var i flere hänseenden märklig. Icke blott därför att den främmande gästen här som Wotan omedelsligen hade sin bästa uppgift, utan ock emedan trenne af hufvudrollerna voro nybesatta.

Hvad då först hr *Bertram* angår, måste man erkänna, att han, fränset det äfven här något otydliga textuttal, utförde sitt sångparti på ett alltigenom förträffligt sätt. Den vackra och mäktiga stämman kom till sin fulla rätt, särskildt i tredje aktens slutscen med Brünnhilde samt i scenen med valkyriorna, där härfadren i sin bestraffning blef af imponerande storhet. Mindre tilltalade han oss i andra aktens scen med Fricka, där känslan af harm och smälek fick väl teatraliska uttryck. Men tyskarna älska nog mera stark aktion på scenen, medan vi här hemma i en sådan roll som Wotans hålla mera på ädel värdighet och höghet. Huru som helst — Bertrams Wotan bar som helhet sedd prägeln af att stamma från en god skola. Den ärade gästen rönt ock det lifligaste bifall och inropades upprepade gånger.

— Brünnhildes maktpräglande parti hade öfvertagits af fru *Jungstedt*, som här fick ett nytt tillfälle visa, hvilken intelligent och dugande konstnärinna hon är. Röstens räckte ovanligt bra till både i valkyrieropen och för de öfriga scenerna i det glansfulla partiet, och i dramatiskt hänseende blef framställningen synnerligen vacker.

Hon fick ock i betydlig mån dela bifallet med den främmande gästen. I fru *Jungstedts* gamla parti, Fricka, hade fröken *Edström* inträd, och hennes klangfulla stämma passade här utmärkt, liksom ock hennes framställning i öfrigt af den gudomliga sedeväkterskan förtjänar erkännande.

Sist, men ingalunda sämst bland de nya må nämnas hr *Nyblom*, hvilken öfverraskande väl redde sig med *Siegmonds* parti. Röstens räckte visserligen ej alltid till, exempelvis i scenen med Brünnhilde, men framställningen bar många vittnesbörd både om en intelligent uppfattning och ett samvetsgrant arbete. Fru *Lindberg* och hr *Sellergren* återgäfvos som förr *Sieglinde* och *Hunding*.

Föreställningen, som på grund af såväl långa mellanakter som alltför långsamma tempi ej slutade förrän tre kvart på tolf, gick i sin helhet bra under hr *Hennebergs* ledning, och den fulltaliga publiken njöt tydligen liksom vid »Mästersångarne» i hög grad af att så oförmodadt hafva fått vara med om detta enstaka uppförande under året af de båda Wagnerska mästerverken.

— *Konflikten mellan k. teatern och pressen.* På förekommen anledning anse vi oss, då ju Idun, jämte de dagliga tidningarna, hade undertecknat den bekanta skrivelser till styrelsen för k. teaterns aktiebolag, böra meddela, att, enligt skrivelse från ordföranden i sagda styrelse, Idun fortfarande som hittills medgifves samma förmåner, som tillerkänts de dagliga hufvudstadstidningarna. Idun är ju ock sedan halftannat decennium den enda veckotidning, som utförligt följer med företeelserna inom hufvudstadens musiklif.

— Herr *Carl Hagman*, den norske operasångaren, hade härom dagen sin andra debutroll, hvarvid han utförde *Lohengrin*. Var hans *Don José*, den första debutrollen, ganska lyckad, kunde det däremot ej sägas om hans tolkning af den ljusa, gudasände *Graalsriddaren*. Genom en besynnerlig tonbildning och svårigheten för sångaren att uttala svenska språket blef det vokala tämligen svagt tillgodosedd, hvarjämte aktionen lämnade åtskilligt att önska i fråga om höghet och adel. Hr H. besitter emellertid ett vackert röstmaterial, i synnerhet hans höjdtöner äro af en sällsynt välklang och styrka, hvarför han efter fortsatt utbildning torde kunna bli till stor nytta för vår lyriska scen.

Fröken *Edström* debuterade som *Ortrud* och gaf såväl vokalt som dramatiskt en erkännansvärdt god bild af den hätska och dolska kvinnan. Hennes röst har en nästan instrumental kraft, och dess hårda klang passar förträffligt till en karaktär sådan som *Ortruds*.

Operan gick i sin helhet jämnt under hr *Hennebergs* ledning, men hvarken kapellmästare eller regissör synas förmå gjuta lif i körens kompakta majoritet. För dessa förträffliga människor — riddare, svenner, fruar och tärnor — är det synbarligen hvardagshändelser att se sagoriddare uppträda eller att bevittna, hur en brud och en brudgum hejdas på kyrktrappan af en framstörtande rasande kvinna.

SVENSKA TEATERN har i lustspelet »Fripassageraren» af *Blumentahl & Kadelburg* fått ett ganska skrattlockande stycke, som nog kommer att samla folk nu under de ljusnande värvälarna, då publiken ej har behof af annat än lätt-smält dramatik. Stycket kunde nästan användas som reklam för turistsången, enär åskådaren får vara med ombord på en elegant tysk nordkapsångare »*Victoria Louise*», hvilken rullar väldeliga på Nordsjöns vågor med sin last af glada tyska turister. Lifvet ombord karaktäriseras af några mycket enkla kärlekshistorier, iscensatta af *Amor*, »*fripassageraren*», och färden får den idylliska afslutning, som är bruklig och nödvändig i alla tyska lustspel och förströelsenoveller.

Hr *Bäckström* är den oemotståndlige komikern, som gör resan till en äkta lustresa, och han sekunderas bra af så godt som hela Svenska teaterns personal.

För alla stockholmares räkning, som afton efter afton komma att deltaga i färden, torde böra nämnas: »god musik finnes ombord.»

FRÖKEN SARA WENNERBERG gaf föregående vecka sin i Iduns förra nummer bebådade musikoaré inför ett auditorium, som ganska talrikt fyllde platserna i Vetenskapsakademiens hörsal, och må det så godt först som sist sägas, att fröken W. på konsertestraden är en lika dristig som sympatisk ung dam. Ty det vittnar onekligen om ett resolut mod att bjuda på ett program af idel egna kompositioner, när det personliga innehållet visar sig så odecideradt som här var fallet

FRÖKEN SARA WENNERBERG.

Fröken Wennerbergs talang som skapande musiker torde dock kunna afgifva bättre resultat, när hon vunnit mera mognad och det stränga konstnärallvaret, utan hvilket ingen äkta konst frambringas, ställer sådana kraf på henne, att hon endast diktar, när hon har något att sjunga ur sin egen själ.

Programmet upptog tre pianostycken, åtta visor och romanser till texter af *Fröding* och *Rydberg* m. fl. och en violinsonat. Ett par betänkligt svaga småstycken för violin lämna vi alldeles ur räkningen. Några af sångerna — väl föredragna af fru *Afzelius-Bohlin* — voro ej oäfna och vittnade här och hvar om aktningssvärda försök att nå dikternas innebörd. Särskildt »*En vintervis*» hade fått en melodiskrud, som rätt väl anslöt sig till skaldens gripande ord.

Violinsonaten var ett melodiskt rutinarbete, som kunde ha spelats bättre hvad violinstämman vidkommer.

Fröken W. satt hela aftonen vid pianot, som hon skötte med både smak och kraft i den dubbla egenskapen af solospelerska och ackompanjör, och man kunde med nöje konstatera att hon som pianist äger väsentligt större förutsättningar att nå konstnärsskapet än som tonsättarinna. Den talrika publiken var mycket frikostig på applåder, som af konsertgivarinnan lika frikostigt besvarades med extranummer.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 24—30 APRIL 1904.

Söndag: Julienne-royale; kokt mackrel med kaprisås; rostbiff med portug. lök; mörtårta med vaniljås.

Måndag: Griljeradt buljongskött med potatis; saftsoppa med klimp.

Tisdag: Köttsoffa; kokt kolja med smör och ägg.

Onsdag: Kall rostbiff med potatis-salad; enkel brylépudding.

Torsdag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

Fredag: Kalkotletter med ärtor och brynt potatis; katrinplommon med grädd.

Lördag: Ärtpuré med stekt bröd; köttpudding med makaroni.

RECEPT:

Julienne-royale (f. 6 pers.). 2 lit. stark klar buljong, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 purjolök, 1 selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, cayennepeppar.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 äggvitor, 1/2 del. gräddmjölk, 1 knivsudd salt, 1 tsk. fint hackad persilja, 1 tsk. smör till formen.

Beredning: Rotsaker ansas på vanligt sätt och skäras i mycket fina

strimlor. Smöret smältes i en kastrull; häri nedläggas rotsaker tillika med sockret och brynas öfver jämn eld under ständig omskakning. Den kokande buljongen tillsättes och rotsaker få koka tills de äro fullständigt mjuka, då soppan skummas väl och afsmakas.

Till äggstanningen vispas äggulor och hvitor väl tillsammans med mjölken, och blandningen hälls i smord form med lock. Formen nedsättes i en kastrull med så mycket kokande vatten, att det står jämt med äggmassan, vattnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir äggstanningen vasslig. När den har stannat, skäres den i tärningar och serveras i soppan.

Rostbiff (f. 12 pers.). 3—4 kg. rostbiff eller högref, 1 msk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), kokande vatten, 2 stora portug. lökar, 4 msk. smör (80 gr.).

Beredning: Rostbiffen tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas lätt och saltas. Smöret upphetas i en långpanna, köttet lägges och insättes i varm ugn. Efter 10 min. tillsättes litet kokande vatten och värmen i ugnen stegras. Rostbiffen öfveröses hvar tionde minut med sin sås som emellanåt spådes med kokande vatten. Till stekningens beräkning 25 min. på hvarje kg. kött.

Rostbiffen skäres i tunna skifvor och garneras med löken, förvällad, skuren i skifvor och kokad i smöret.

Såsen silas och skummas, samt serveras som jus.

Mörtårta (f. 8 pers.). 100 gr. sötmandel, 210 gr. smör, 100 gr. strösocker, 1 ägg, 200 gr. hvetemjöl, 2 kkp. äppelmos.

Till pannan: 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas och drifves genom mandelkvarn. Smöret tvättas väl och röres tills det blir hvitt och pösigt, hvarefter sockret, mandeln, äggulan och det siktade mjölet tillsätts. Sist nedröres den till hårdt skum slagna äggvitor och degen ställes att stelna. En gjutpanna smörjes väl och beströs med stötta skorpor. Pannan beklädes med hälften af degen och äppelmoset lägges. Af den öfriga degen skäres med sporre 1 cm. breda remsor, hvilka läggas i rutor öfver äppelmoset samt en ring rundt omkring tårtans kant. Den gräddas i ordinar ugnsvärme omkring 1/2 tim. Upptages ur pannan, när den svalnat.

Klimp (f. 6 pers.). 4 msk. smör (80 gr.), 7 msk. hvetemjöl 5 kkp. gräddmjölk, 5 sötmandlar, 5 bittermandlar, 2 msk. socker, 2 ägg.

Till garnerning: 25 gr. sötmandel.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, mjölken tillsättes litet i sänder under flitig rörning, och masan får koka 20 min. Kastrullen aflyftes; den skällade och rifna mandeln, sockret och de uppvispade äggen iröres, hvar efter klampen får sjuda öfver elden.

Den upphälles i en vattensköljd i la daubeform och uppstjälpes, när den är kall samt garneras med den skällade och i strimlor skurna sötmandeln.

Potatis-salad (f. 6 pers.). 1/2 lit. kokt, kall potatis, 2 kokta rödbetor, 2 saladshufvud, 3 msk. karpis, 3 äggulor, 1 knivsudd salt, 1 tsk. engelsk senap, 1 tsk. socker, 3 tsk. vinaigre, 2 tsk. karpis-ättika, 2 msk. fin matolja, 2 del. tjock grädd.

Beredning: Potatisen skalas och skäres i tunna skifvor, rödbetorna skäras i 1 cm. långa strimlor, saladen sköljes och skäres fint. Allt detta blandas i en karott. Äggulorna röras med salt, senap och socker och ättikan tillsättes droppvis, omväxlande med matoljan. Sist nedröres grädden och såsen hälls öfver saladen, som omröres försiktigt. Den serveras till kalla köttträtter i allmänhet.

Syltpannkaka (f. 6 pers.). 3 små kkp. hvetemjöl, 1 lit. gräddmjölk, 2 ägg, 2 msk. smör (40 gr.).

Till pannkakslaggen: 1 msk. smör (20 gr.).

Till fyllning och garnering: 1 kkp. sylt 3 del. tjock grädd, 1 msk. socker, 25 gr. sötmandel.

Beredning: Mjöllet siktas i ett fat, äggen vispas med mjölken och nedröres litet i sänder med slef, i mjölet, sist tillsättes det skirade, men afsvalnade smöret, och smeten får stå och svälla omkr. 2 tim. En pannkakslagg upphetas långsamt, smöret smältes i vattenbad

och härmed penslas laggen. Så mycket smet ihålles att pannans yta nätt och jämnt täckes. Pannkakorna uppläggas på varmt fat och öfverstrykas tunnt med varm sylt. Grädden vispas till hårdt skum, sockret tillsättes och grädden slås öfver pannkakorna. Sist öfverströs den skällade och fint hackade mandeln.

Köttpudding med makaroni (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött, 1 hg. späck, 1—2 ägg, 3—4 kkp. mjölk, 1/2 kkp. stötta skorpor, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1/2 msk. salt, 2 hg. makaroni, vatten, salt.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten. Späcket skrapas, skäres i tärningar och drifves tillika med köttet 3 gånger genom köttkvarn. Äggen och mjölken vispas tillsammans, de stötta skorporna läggas och få stå och svälla 1 tim. Köttet arbetas med kryddorna och skorpblandningen, tills färsen är smidig och sammanhängande.

Makaronin brytes i 1/2 dem. långa bitar och förvällas i saltadt vatten. En form smörjes med smör och beströs med stötta skorpor, hvarefter färsen och makaronin nedläggas hvarfals, första och sista hvarvet bör vara fär. Sist öfverströs puddingen med stötta skorpor. Den gräddas i vattenbad ofvanpå spisen omkr. 2 tim. och serveras med steksås eller skiradt smör.

Hafsbad; klimatisk kur- o. rekreationsort. Västkusten.

Fiskebäckskil

Säsong 15 juni till början af September.

Alla tidsenliga badformer och kurmedel. Billiga priser. Utmärkt restauration. Rum anskaffas och prospekt sändes af Kameraren. Ständig ångbåtsförbindelse med Lysekil. Badläkare: Dr Söderholm, adress Fiskebäckskil.

Lisbetsæter Sanatorium, Norge

vel 1000 Fot over Havet, 5 Timers Reise fra Trondhjem, aabnes 15:de juni. Læge: Dr. Jacob Hoffmann. Prospekt gratis hos Herrer Samson & Wallin og Herr O. A. Liljegen samt hos Fru Kraft, Rosenborg Gade 27, Trondhjem, hos hvem Indmeldelse sker. Tæringspatienter modtages ikke.

Tulseboda Brunns- och Badanstalt

i vestra Blekinge, 500 fot öfver havet.

Kraftigt jernvatten! Utmärkta bad!

God och billig restauration!

Intendent: Dr A. O. BERGQUIST. Kamrer: SV. OLSSON, adr. Kyrkhult.

Begär prospekt!

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.

Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm

rekommenderar sina tillverkningar af:

Lager-Öl, Lager-Dricka

Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka

samt såsom specialitet:

Pilsner-Dricka

Allm. telef. 3656. Rikstel. 18.

Lars Monténs

Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnenvätt användes lämpligast sålunda:

1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.

Finnes hos de flesta speci-handlare samt i mina butiker.

N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan. Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. — Guldmedalj i Stockholm 1897.

Fräkenpomada

är det enda absolut säkra medel att snabbt och utan obehag bortaga fräknar, lefverfläckor och solbränna samt göra den fulaste hy hvit och vacker.

Ofelbar verkan garanteras.

Fräkenpomadan innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar. Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien.

Pris 3 kr pr burk. Expedieras emot postförskott eller efterkr.

A.-B. Tekniska General-Depotén Stockholm, Riddaregatan 15.

Joh. Söderqvist Damskrädderi,

6 Regeringsgatan 6, 1 tr.

Nyhetera för säsongen inkomna.

Promenaddräkter o. kappor. Allm. Tel: 58 05.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. (Försäljningsmag Beridarebang 27, Sthlm.)

Vy-, Fantasi- och Gratulationsbrefkort

bäst och billigast från Nordiska Förstoringsanstalten, Jakobsgatan 25, Stockholm. Stor sortering. Vykort efter insändt fotografi utföras i prima ljustryck till 12 kr pr 1000 ex. Prislista jämte profsändning af 100 st. i finaste kolorering kr. 2,25. Ljustryck kr. 1,50. Allt prima kvalitet.

Banyuls Trilles.

Ett aptitgivande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.

Pris pr butelj kr. 3,50 hos HÖGSTEDT & C:o, Stockholm, 32 Regeringsgatan.

Stockholms Plisséfabrik,

3 Brahegetan 3,

verkställer Plisséring, Piquering, Rynkning, Fällning m. m.

Obs.! Äfven s. k. Solplissé (Plisse Sole) för hela klädningar.

Verksamt lösende vid **influensa, hosta och heshet** är

Régilisse Florent,

särskild

Pâte vanillee à 40 öre, Pâte à l'anis à 35 öre.

Kejsar-Borax

Det utmärktaste Toalettmedel

Ägsarbetet för denna förvånande ämnesets ett mycket användbart rengöringsmedel i Hushållet. Därför bestämning i hvarje sak. Finnes ut omgi öfverallt. Endast äkta i röde sälar à 10, 20 & 50 öre. Specialitet hos Parfumeri Feltz, Mach. Ulm e/D

Schweizerbroderier.

Största urval på platsen. Madapolambrodyr från 8 öre metern. Äfven finaste handbrod. fr. Madaira nu inkomna. Renforcé naturell, den så omycket äkta hvita väfven, åter ink. Prof. t. landsorten. Broderiaffären, Kommandörsg. 24. Tel. Ö. 40 05.

MUSIK-Instrumenter,

Strängar och Tillbehör erhållas bäst

Priskurant gratis!

A. Th. Nilssons Musikhandel, Norrköping. Violiner, Guitarrer, äkta Magdeburgerdragspel, Munspej, Messingsinstrument Sertoffnoter m. m.

Öfverblifna nummer af

Iduns Handarbetstidning,

från år 1903, 18 n:r, innehållande ett stort antal stilfulla och moderna originalmönster, realiseras till 1 krona om beloppet insändes i postanvisning till

Iduns exp.

Ritningar

till billiga, vackra och bekväma "Egna hem" i enkel villastil erbjuder planschverket "Små Boningshus" af O. Keller, 5:te upplagan, innehållande 30 ritplanscher jämte beskrifning och kostnadsförslag, pris 4 kr. Rekvireras från ingenjör K. A. Ekman, Bofors.

En kvinnas Chic kännes icke endast på hennes toalett, utan äfven af den parfym, hon använder. Därför begagna äfven våra vackra konstnärinnor **Crema, Puder och Tvål Simon**, som öfverallt ätnjuter ett så välförtjänt rykte. Man torde uttyckligen begära uppfinnarens namn J. Simon.

Undvik allt kaffe,

som är oblandadt, ty det kan vara ett ytterst farligt gift, och blanda därför alltid Edert kaffe med **Arlakaffe**, som upphäver kaffets skadliga egenskaper och således **förhindrar kaffeförgiftning** samt gör kaffet godt, **hälsosamt**, välsmakande, mycket drygt och billigt. Förordas af de mest framstående professorer och läkare.

Paketet à 25 och 10 öre i alla Speci- och Diversseaffärer. Endast paketet med ordet **Arla** i rött samt firmans namn: **Stockholms Kaffe-Aktiebolag** äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den bästa och hälsosammaste kaffetillsättning.

Doktor F. Lendgiels' äkta patenterade Björk-Balsam.

Denna balsam borttager finnar, fräknar, lefverfläckar, solbränna, närsrodnad, pormasker och andra hudåkommor.

Bestrykes t. ex. om aftonen ansiktet eller andra hudställen med denna björkbalsam, så afskilja sig följande morgon nästan omärkliga fjäll af huden, hvilken därigenom blifver bländande hvit och mycket fin.

Ett krus balsam kostar 3: 50. Den därtill hörande Opo-pomada och Benzoes-tvål säljes à 1 kr. pr. st. eller 5: 50 satsen.

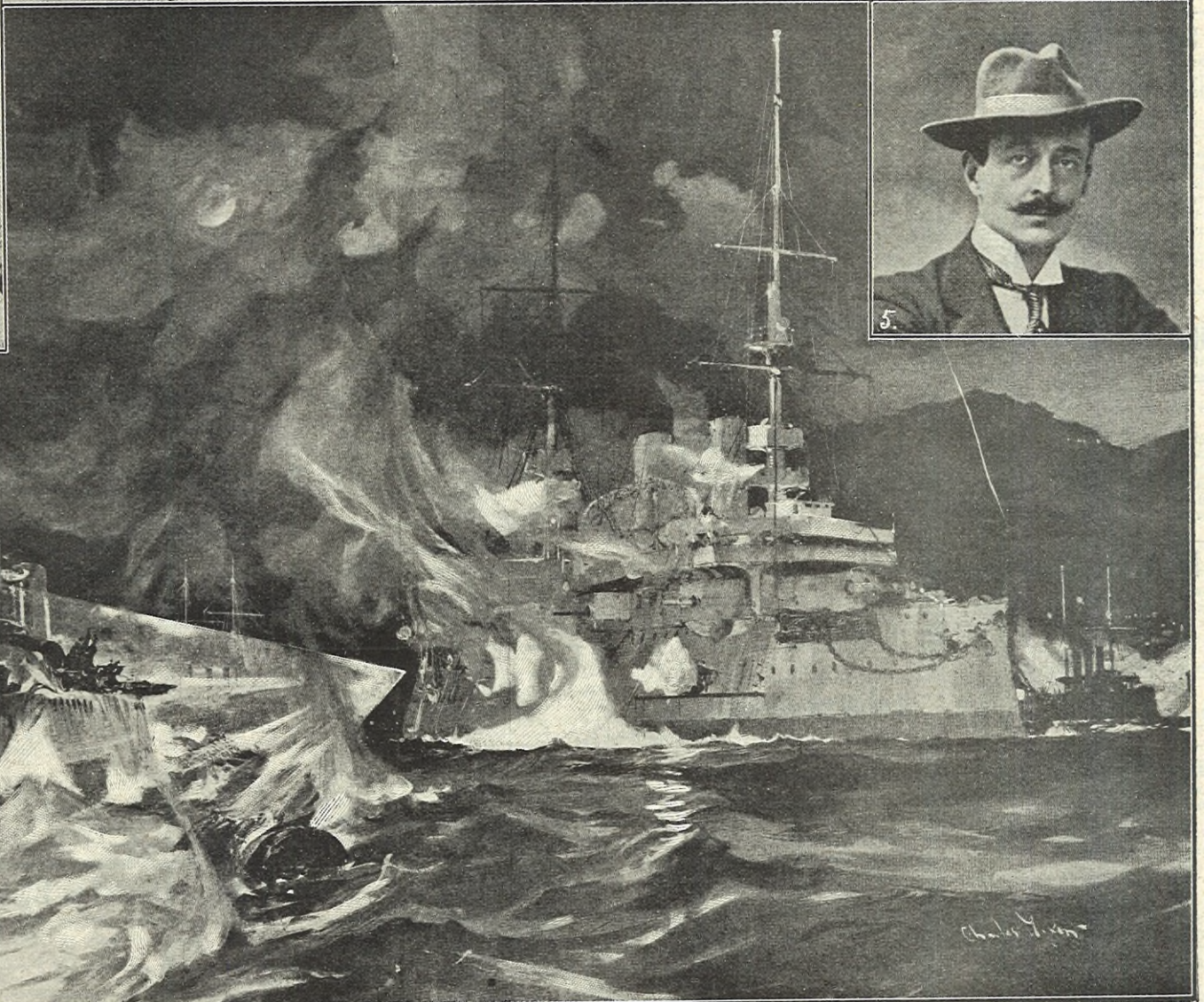
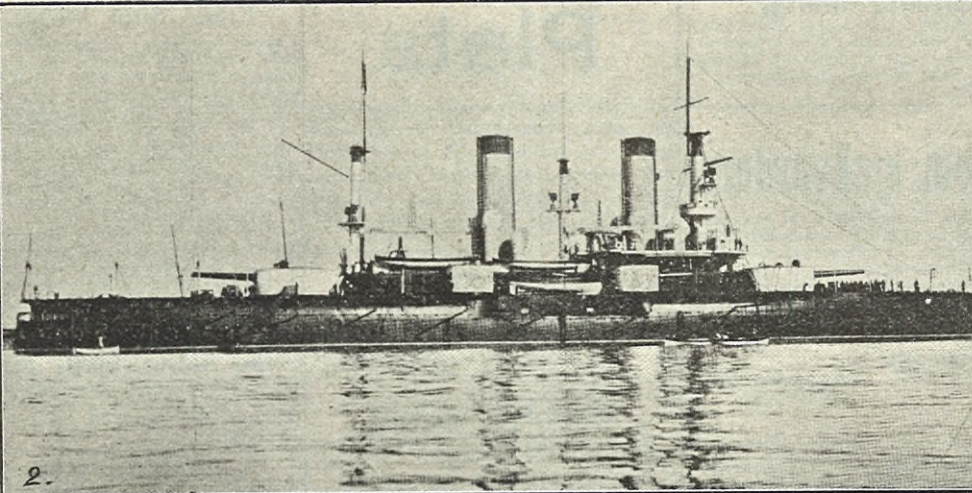
Med hvarje krus följer bruksanvisning jämte flera intyg af kände, framstående läkare om dess utmärkta och välgörande egenskaper. Försäljes i Stockholm hos

Ivar L. Bohman,

53 Drottninggatan 53

Obs.! Sändes till landsorten mot insänd likvid, postförskott eller efterkr.

DE SENASTE KRIGSHÄNDELSENA VID PORT ARTHUR.
 1. AMIRAL MAKAROFF, DEN RYSKA FLOTTANS ÖFVERBEFÄLHAFVARE, SOM JÄMTE STÖRRE DELEN AF SIN STAB OMKOM VID SLAGSKEPPET PETROPAVLOVSKS UNDERGÅNG. 2. AMIRALSKEPPET PETROPAVLOVSK, SOM EXPLODERADE OCH SJÖNK FÖR EN JAPANSK MINA. 3. AMIRAL SKRYDLOFF, MAKAROFFS EFTERTRÄDARE SOM RYSK ÖFVERBEFÄLHAFVARE. 4. DEN BERÖMDE BATALJMÅLAREN VERESTSCHAGIN, SOM VAR ETT BLAND OFFREN VID PETROPAVLOVSKS UNDERGÅNG. 5. STORFURST CYRIL, SOM SVÅRT SÅRAD RÄDDADES VID KATASTROFEN. 6. ETT JAPANSKT TORPEDANFALL UTANFÖR PORT ARTHUR. 7. DEN JAPANSKE ÖFVERBEFÄLHAFVAREN AMIRAL TOGO, FRÅN SITT FLAGGSKEPP LEDANDE ETT ANFALL.

KRIGET.

SEDAN det nu en tid varit tyst på den östasiatiska krigsteatern, har ridån plötsligt gått upp för en ny akt i det blodiga dramat och japanerna ännu en gång häfdat sitt öfvervalde öfver hafvet och den ryska flottan. Detta nya angrepp mot Port Arthur blef som bekant i hög grad ödesdigert för det ryska sjövapnet, i det slagskeppet »Petropavlosk» under striden stötte på en mina och sjönk i djupet, hvarvid ryska flottans öfverbefälhavare amiral Makaroff jämte amiralstaben och 600 man omkommo. Storfurst Cyril Vladimirovitch, som äfven

befann sig ombord på »Petropavlosk» blef sårad, men lyckades genom simning rädda sig. Till Makaroffs efterträdare har utsetts chefen för Svartahafs-flottan, amiral Skrydloff. En annan namnkunnig ryss, hvilken likaledes fick sätta lifvet till vid det stora slagskeppets plötsliga undergång, var bataljmålar Vassili Verestschagin, äfven känd i vårt land genom sina här för ett antal år sedan utställda krigstafior. Förutom en mycket talande bild från drabbningarna utanför Port Arthur återgifva vi jämväl amiral Togo, den japanska flottans som det synes snillrike sjöstrateg, ledande ett anfall från sitt flaggskepp.

Praktiska gångmattor.
Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björneborg, försäljas till 75 öre pr meter vackra hållbara handvävda gångmattor, förfärdigade af starkaste cellulosa-fibrer. Sändas mot efterkräft. Försök några meter på prof.
Större silfvermedalj vid 100-årsutställningen i Karlstad.

LEDIGA PLATSER

Tyska,
barnkär, villig att deltaga i lättare husliga göromål, för genast plats i mindre officerfamilj. Svar till »19 X» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Fransk bonne
med utmärkte rekommendationer erbjudes förnämlig plats i familj för 8-årig flicka nu genast eller snarast möjligt. Närmare hos Fru M. Forsell, Sthlm, Humlegårdsgatan 7, 2 tr.

Plats såsom Föreståndarinna

för Drottning Desiderias arbetsskola för fattiga flickor i Visby är ledig till ansökning hos Fruntimmers-samfundet före den 1 juni och tillträdes den 1 september innevarande år. Undervisning skall af föreståndarinnan lämnas i såväl vanlig som konstväfnad, hvarjämte hon har att ställa sig gällande stadgar till efterrättelse. Lönen är 500 kr. för år jämte fria husrum och ved. Ingen pension. Arbetet vid skolan pågår 1 sept.—15 dec. och 15 jan.—15 juni. Ansökningar, åtföljda af prästbetyg och intyg om erforderlig skicklighet, bora insändas till Samfundets sekreterare, Konsistorienotarien J. Norrby Söderström, Visby.
Visby den 12 april 1904.

Musikalisk hushållerska.

En frisk, hurtig och gladlynt flicka, som ensam med flit, ordning och snygghet vill sköta ett litet, enkelt hushåll, erhåller d. 1 juni plats hos änking med en 7-årig gosse. Afseende fästes vid, om sökande är skicklig i pianospelning och har mycken håg för musik, så att hon där finner sitt bästa sällskap på lediga stunder. Svar, med uppgift om ålder, löneanspråk m. m. samt fotografi, till »Musikvän, vackra Mälars i Stockholmstrakten» under adress: Dagens Nyheters huvudkontor.

Vid Ronneby samskola

blifver instundande höstterminen lärarinneplats ledig. Huvudämnen: modersmålet, historia och geografi. Löneförmaner för 27 undervisningstimmar i veckan: 1,070 kr. jämte bidrag till pensionering. Ansökningar mottagas af dem som genomgått högre lärarinne-seminarium eller visa motsvarande kompetens före den 10 instundande maj under adress: Skolestyrelsens ordförande, doktor J. Th. Grönvall, Ronneby.

Undervisningsvan lärarinna,

som genomgått Högre lärarinneseminarium eller därmed jämförlig utbildning, erhåller plats till hösten att undervisa 3 flickor 16, 13 och 9 år. Undervisning i musik önskvärd. Svar till Friherrinnan Lilliecreutz, Källunda, Kärda.

Hos en äldre änkefru

i Stockholm blir till hösten plats ledig för en medelålders dam, som är villig åtaga sig inomhus förefallande göromål med hjälp till gröfre sysslor samt vill vara till sällskap. Svar till »Änkefru», Iduns exp.

För lärarinnor, värdinnor, bildade hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar finnas goda platser att söka. Nya Inackorderingsbyrå, Brånkebergsg. 3 B, Sthlm. Etab. 1887.

Barnfröken.

Disponentfamilj i landsortstad söker en anspråkslös, bildad flicka, någonting vid sönmand, att sköta en 3½ år gammal flicka. Svar med uppgift om lönepretentioner till »M. S.», Iduns exp.

En flicka,

kunnig i sömnad och handarbeten, får plats för hjälp med tillsyn af en 1-årig gosse. Svar med fotografi, lönepretentioner och uppgift om ålder till »Barnkär», Motala Tidn:exp., Motala.

Förestånderska

för en ny, tidsenlig maskintvättinrättning sökes. Svar med referenser och lönepretentioner sändes märkt »X. 04» under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm.

Ung, bildad tyska,

som mot fritt vivre vill undervisa i sitt modersmål, erbjudes tillfälle att under sommaren vistas på landet i hälsosamt och naturskön trakt. Svar till »Kölmården», Iduns exp.

Östermalms Inack-byrå förmedlar platser för värdinnor, lärarinnor, sällskapsdamer, sjuksköterskor, hushållsbiträden och barnfröknar. Brahegatan 33, kl. 11—3.

Plats i grosshandelsfamilj finnes för en ung, glad och treflig flicka att vara till sällskap och tillse huset för öfrigt. Får anses som familjemedlem. Ungdom finnes. Svar med fotografi o. lönepretent. till »Gross», Örebro p. r.

Bildad, huslig,
hålst musik-kunnig flicka med glad humör och af god familj erhåller plats i egendom i Skåne för att vara till hjälp och sällskap i hemmet. Svar till »Landtegendom», p. r. Helsingborg.

Såsom sjukvårdare

å afdelningen för sinnessjuka vid Eksjö lasarett antages med tillträde omkring den 1 nästkommande juli: ett gift par (hålst barnlöst) med lön förutom fri bostad m. m. 337 kronor, samt 2 kvinnliga sköterskor med 393 kr. 50 öre pr år jämte fri bostad. Ansökningar insändas till syssломannen före den 1 instundande juni.
Eksjö i april 1904.

Axel Eurén.
Lasarettsläkare.

En bättre flicka med någon vana vid späda barns skötsel erhåller plats nu genast eller under loppet af maj. Svar till »Barnkär», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

Lärarinna

i handarbete, teckning, välskrifning samt tvänne andra ämnen o. l. öfverenskomme önskas till hösten för **Bollnäs ensk. 5-kl. läroverk.** Lön 600 kr. Ansökningar, jämte betyg och referenser, insändas före d. 15 maj till Styrelsen.

Önskas som kokerska på mindre sanatorium en bättre flicka, som är skicklig i matlagning och bakning. Löneförmaner 300, allt fritt och ensamt rum. Köksa finnes. Platsen tillträdes 1 maj. Svar före 24 april märkt »Mindre Sanatorium» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Musikalisk lärarinna,

med friskt lynne, som under sommarferierna önskar vistas på landet och vill åtaga sig att handleda 2 flickor i pianospelning mot fritt vivre, kan anmäla sig vid Malma Gärd, Västerås.

En lärarinnebefattning

vid **Avesta 5-kl. samskola** blir ledig till nästa läsår. Undervisningskylidighet i svenska ämnen, särskildt i kl. I och II, 29 timmar i veckan. Lön: 900 kr. pr år.
Ansökningshandlingar skola vara insända senast den 15 maj till skolans föreståndare, adr. Avesta.

Till egendom ett par mil från Stockholm önskas till hösten lärarinna för 3 barn i ålder 8—12 år. Den sökande skall vara skicklig lärarinna, intresserad och barnkär. Musik-kunnig har företräde. Svar med refer. och fotografi till »Lärarinna 1904», Iduns exp.

Kokerskebefattningen

vid **Luleå lasarett** med en daglig utspisning af omkring 75 pers. är ledig att tillträda 1 juni. Lön 360 kr. o. allt fritt. Bidräde af två köksjungfrur. Ansökn.-handl., åtföljda af betyg, sändas före 15 maj till Luleå lasarettsdirektion, adr. Luleå.

Undervisningsvan, musikalisk lärarinna erhåller instundande höst plats i landtegendom i Västmanland, ½ mil från stad. Sökande bör vara af god och bildad familj, frisk till kropp och själ, barnkär och ordningsälskande samt fullt kompetent att undervisa två flickor i 4 och 5 kl. kurser äfvensom i pianospelning. Betyg, referenser, fotografi och löneanspråk adr. till »L. E.», Västerås p. r.

Hushållerska

vid omkring 30 år, årlig, ordningsvan och kunnig i skötagend af ett hem samt barnkär och villig att uppfostra en gosse vid 1½ års ålder, får plats hos tjänsteman och änking i närheten af Östersund den 1 maj. Svar till fru E. Nilsson, Prästgatan 31, Östersund, med fotografi, rekommendationer och löneanspråk, så fort ske kan.

PLATSSÖKANDE

En 24-årig flicka önskar plats i familj att deltaga i förefallande görom. Är kunnig i sömnad. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Örebro p. r.

Småskoll. önskar under sommarferierna 20 juni—15 augusti plats i god familj för att hjälpa till i hushållet. Tacksam för svar vore »20 år», **Qvista** p. r.

Som värdinna eller sällskap och hjälp hos äldre dam eller herre önskar en medelålders dam plats. Har fört innehaft dylik plats. Goda rekommendationer. Svar till »E. E.», Göteborg p. r.

Gymnast, förra våren utex. från dr J. Arvedsons institut, önskar i sommar ge massage på badort el. hos familj på landet. Svar till »Leg. Gymn.» Nord. Annonsbyrå, Göteborg.

Husmodrar!

En stadgud och villig bättre flicka, van att deltaga i matlagning och öfriga i ett hem förek. sysslor, söker plats att gå husmoder tillhanda. Sv. t. »Huslig», Nord. Annonsbyrå, Göteborg.

Plats

som föreståndarinna vid någon allmän anstalt eller som husföreståndarinna i ett bättre engkarls- eller änkingshem sökes af ett därtill fullt kompetent, medelålders fruntimmer med mångårig praktik såväl här inom landet som i Amerika. Svar till »40», adr. **Fjäl**, p. r.

Informator.

22-årig studerande med stor vana att undervisa och leda barn, söker plats som informator. Plats sökes helst för längre tid eller till 1 sept. 1905. Utmärkte rekommendationer. Svar torde benäget sändas till »Informator», Iduns exp.

Kvinnlig massör

önskar anställning i familj eller medfölja till badort. Svar till »Sommaren», Iduns exp., f. v. b.

Ung flicka

önskar under sommarmanaderna komma på landet, där hon kan få deltaga i stort hushåll. Är äfven villig gifva ett par timmars daglig undervisning i maskinsömm för linne och bomullskläder. Svar till Eva Egnér, Styrmansgatan 21, 2 tr.

Ung, bättre, musikalisk flicka

önskar plats i god familj såsom sällskap och hjälp. Kan undervisa i musik, om så önskas. Svar emotes tacksamt under adress »Elvira 1904», Helsingborg p. r.

Ung, bättre flicka,

20 år, kunnig i inomhus förefallande göromål, önskar plats i finare familj. Någon lön önskas, men därvid fästes mindre afseende, mest vid ett godt bemötande. Benägna svar torde adresseras »H.», Loxå p. r.

Folkskolelärarinna,

som äfven genomgått åttaklassig flickskola, önskar öfver sommaren mot fritt vivre och fria resor plats som guvernant. Svar märkt »Prästlotter 27 år», Iduns exp., Stockholm.

Hushållsvan, stilla, anspråkslös flicka söker plats. Alder 20 år. Är kunnig i matlag., bakning och sömnad. Genomg. bokhållerkurs. Herr Cl. H. Beckman, Sörbylund, Sköfde, lämnar upplysningar.

Lärarinna.

Till hösten önskar ung flicka plats som lärarinna vid skola eller i familj. Sökande har genomgått högre elementarskola för flickor samt äger flerårig undervisningsvana. Svar till »21 år», Karlslund.

Ung flicka, elev i Wallinska skolans gymnasium, önskar plats öfver sommaren i familj på landet för att undervisa barn i vanliga skolämnen. Franska talas. Refer. finnas. Svar märkt »E. S.» till Iduns exp.

Ung, bildad flicka önskar i sommar komma till egendom för att sysselsätta barnen med slöjd, handarb. m. m. Något kunnig i målning. Svar »Undervisningsvan», Iduns exp.

Ung flicka af aktad familj,

som genomgått kurs i bokhålleri med godt betyg och äger god stil, önskar plats i butik eller i kontor såsom skrifbiträde. Svar emotes med tacksamhet und. adr. »L. S.», Tranemo.

Ung musiklärarinna

önskar under sommarmanaderna plats på landet att mot fritt vivre och fri resa undervisa ett par timmar dagl. i pianospelning. Ref. Fröken Carlheim-Gyllensköld, Brahegatan 7 B, Stockholm. Svar till »Musik», Enköping p. r.

En hurtig, anspråkslös, bättre flicka, kunnig i enklare matlagning och sömnad, önskar plats som hushållsbiträde på landet. Är äfven villig handleda och ha tillsyn öfver barn. Svar till »I. C. N.», Iduns exp., Stockholm.

En äldre flicka, ordentlig o. huslig, önskar plats i äldre, snäll familj som hushållsbiträde eller ensam. Svar emotes tacksamt till »N. S. D.», Eskilstuna p. r.

En ung flicka, som genomgått en kurs i Karlskoga prakt. skola, söker plats i liten familj. Svar till »D. B.», Bokö, Gryt (Österg.).

Ung, anspråkslös flicka, som för närv. är anställd å domarekansli, söker plats i familj, där dylik syssels. förekommer. Önskar äfven undervisa i musik samt deltaga i hushållsgöromål och handarbeten, hvari hon är kunnig. Tacks. svar till »Sigridd», Lund p. r.

Geb. j. Deutsche wünscht für den Sommer Aufenthalt in guter schwedischer Familie gegen deutsche Conversation, event. Unterricht. Beste Ref. Antwort erb. unter »A. B. 20» an die Exped. der Zeitung Idun.

Öfver sommaren

önskar lärarinna, som har diplom från tyskt lärarinneseminarium och goda referenser från 2-årig plats o. som är något musikalisk, plats i familj på landet, helst i skog eller vid sjö. Svar med uppgift om fordringar och förmåner till »Sommaren 1904», Lund p. r.

Ung, bättre flicka, van vid alla hushållsgöromål, söker plats i godt hem. Rek. fr. nuv. plats. Sv. t. »Arbetsam», p. r. Landskrona.

Husföreståndarinneplats

önskas af 42 års fruntimmer med utm. rek. om duglighet. Svar till »Mirta», Västerås p. r.

Plats som värdinna

i aktadt hem sökes nu genast af bildad, praktisk, medelålders änkefru, kunnig i matlagning och ett hems skötande, jämt och gladlynt. Innehar flerårig plats tillsvidade, men blifver ledig i följd af principals giftermål. Svar till »Värdinna 777» under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad, pärlig flicka söker plats, kunnig i matlagning, bakning, sömnad. Arbetsam, sparsam. Svar »Enkel» under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Sthlm.

Ung, elementarbildad och musikalisk flicka, som f. n. genomgår småskol.-sem., önskar under ferierna plats i familj att undervisa i musik och läsning. Fritt vivre och fria resa. Svar till »19», Kalmar, S. Landsvägen 22.

Hos äldre, sjuklig person

söker medelålders fruntimmer anställning som sällskap och hjälp. Van vid sjukvård och hems skötande. Utm. ref. svar till »Maria», Hofverberg.

Prästdotter,

anspråkslös, barnkär och huslig, önskar plats i aktad familj. Kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till »Musikalisk värländska», **Likenäs.**

Sjukgymnast

önskar plats i familj eller vid badort. Svar till »M. S. G.», Iduns exp.

Skicklig, bildad **Linnesömmerska** önskar under sommaren arbete på landet med finare brudutstyrel el. d. Prima refer. Svar till »Förstklassigt arbete», Iduns exp., Sthlm.

Ärade husmodrar.

Kostnadsfritt anskaffas hushållsbitr., barnfröknar, lärarinnor m. m. Goda platssök. ann. Inack. Byrån, Hamngatan 2, III, Norrköping.

Värdinneplats i aktadt hem på landet sökes af därtill van medelålders bildad kvinna. Vana vid slakt och bak, samt allt som hörer till ett landthushåll. Moderlig vård ifall barn finnes. Bästa referenser. Svar märkt »Plikt-trogen», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Musikalisk lärarinna

önskar från 15 juni till 1 aug. plats i familj på landet, att mot fritt vivre och fria resor undervisa, helst nybörjare, i vanliga skolämnen, **sång** och musik 2 å 3 timmar dagligen. Svar till »Gladt humör», Iduns exp.

Ung engelska.

En ung bildad engelska önskar sig en plats i slutet på maj uti en fin familj såsom sällskap eller undervisa barn. Hon besitter fullständiga kunskaper i franska, hvilket språk hon obehindradt talar samt kunnig i tyska, och är hon musikaliskt bildad. Goda rekommendationer samt utmärkte referenser. Skyndsamt svar emotes till »G. W.», Iduns exp., Stockholm.

En bättre flicka, som genomgått praktiska skolor önskar plats i familj för att gå frun tillhanda. Svar mottas under adress »Siri», Mariestad p. r.

Plats önskas af en 27-årig enkel och anspråkslös flicka, som hjälp och sällskap åt sjuklig fru eller fröken. Någon lön önskvärd. Närmare upplysningar lämnar sjuksköterskan Greta Engström, Schebo Bruk.

I det natursköna Blekinge

erhålla unga flickor inackordering i hem där ungdom finnes. Tillfälle att deltaga i hushållet. Vidare meddelar Fru Pauline Kullberg, Carlshamn.

Å en större egendom

i naturskön trakt önskas inackordering under sommaren för en fru med sin 14-åriga dotter. Godt bord och jämnårigt sällskap önskas. Svar med upplysningar om pris m. m. till »M. E.», Norrköping, poste restante.

Hos bildad familj i Södertelje kunna två flickor på 8—14 år få god inack. från 1 maj ell. juni. Svar till »H. R.», Iduns exp.

Sommarhem för barn.

Undertecknad mottager barn i inackordering från 15 juni—15 Aug., i naturskön trakt nära Örkeljunga station. Undervisning i slöjd. Upplysningar af frökn. Holst o. Witt, Pastor Sandegård, Helsingborg, Doktorin. Sjöberg, Landskrona, Fru J. Gauffin, Kristianstad, Fru E. Hanzin, Exerccisgatan 6, Malmö.

Lilly Bergh,
Lärarinna, Helsingborg.

Inackordering.

Uti vackert norrländshem, med friskt läge, gifves tillfälle till inackordering för damer och herrar på längre eller kortare tid. Svar till »Norrländ, Iduns Exp. f. v. b.

I Södertälje

mottages inackordering liksom förra sommaren. Vällagad mat. Proper servering. Lungsiktiga mottagas ej.
Fru **A. Rettig, Klippan.**
Allm. Tel. Södertälje 104.

En månads inackordering under sommaren önskas i trefligt hem, beläget i vackert trakt vid skog och sjö. Svar till »H.», Norrköping, p. r.

Gossar,

som önska konfirmations- eller annan undervisning, mottagas i Hamränge kommunistergård i Gestrikland. Hälsosam trakt, hafsbad och barluft. Adr. **Bergby.**

I ett fint och godt hem på landet, prästgård eller större herrgård, helst där ungdom finnes, önskar en ung fru få inackordering under några veckors tid för att få sköta sin hälsa samt deltaga i hushållet. Svar med första till »Godt hem» under adress S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad dam,

som genom dödsfall blifvit ensam men önskar bibehålla hemmet, vill för trefnads skull inom närmaste framtid mottaga i inackordering tvänne damer af god familj, med intresse för gemensamt hemlif, föreläsningar o. d. Hemmet väl möbleradt, godt läge å Östermalm. La ref. Svar till »Gemensamma intressen», Gustaf Ad. torv, Dagens Nyheter.

Inackordering önskas, under en del af sommaren, för en elfvaårig flicka i godt hem uti frisk och sund trakt, där tillfälle till saltbad finnes, helst i Södermanlands eller Östergötlands skärgård. Svar till »K.», Eskilstuna p. r.

Konfirmationsundervisning

med inackordering erhålla några flickor under senare delen af instundande sommar hos kyrkoherde N. Zaff, adr. **Borgeby, Flädie.**

Hönseri-elever.

En å två unga flickor, som önska lära sig allt hvad till ett modernt större hönseri hör, mottagas i helinackordering. Loft-Eleby hönseri, Stockholm 8.

L andtflicka önskar plats i familj på landet som hjälp i hushållet. Önskar anses som familjemedlem, är äfven villig betala något. Svar till »K. 1904», Töreboda p. r.

Inackordering.

En ung flicka kan få god inackordering på större herregård i närheten af Helsingborg, där tillfälle gifves att grundligt lära hushåll. Svar, märkt »A. W.», p. r. Mörrarp.

Inackordering. Ung flicka önskar inackordering i ett godt och angenämt hem i norra Småland, helst i närheten af Tranås. Svar till »Nära barskog», Göteborg p. r.

För en snart **6-årig**, snäll och frisk liten flicka önskas inackordering i prästgård eller annat godt, bildadt hem, där om vård och lämplig skolundervisning kan påräknas. Någon jämnårig i hemmet önskligt. Svar, med äfven prisuppgift, till »Tidigt moderlös», Iduns exp., Stockholm.

Familjepension i Lausanne.

Godt hem och utmärkt undervisning erbjuds unga flickor hos Mr le pasteur Gagnebin. Ref. Fru Louise Kockum, Malmö, Fru Beijer, Järva, Frk. L. Palander af Vega, Sthlm. Prosp., fotogr. och närm. uppl. å Stockholms Uthyrningsbyrå, 12 Kungsträdgårdsgatan.

Inackordering önskas af bildadt fruntimmer i vänligt hem. Hög och skogig trakt. God kost. Svar till »Hemtrefnad». Iduns Expedition.

Förlofvad flicka

önskar under ett par månader nu genast vistas i bildadt hem helst i Småland för att sätta sig in i hushållsangelägenheter.
Svar med prisuppgift torde benäget sändas under adress »21 år», Qvidinge, p. r.

Tvänne äldre damer önska god inackordering öfver sommaren i naturskön trakt. Uppgift om pris och läge samt om möjligt refer. i Göteborg torde inlämnas till »L. L.», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Sommarhem i Dalarne.

I det för sin naturskönhet beryktade **Dufnäs** vid Siljansbanan gifves tillfälle för ett mycket begränsadt antal gäster att till moderat pris erhålla hel inackordering i trefligt hem, c:a 5 min. värd från stationen, fr. o. m. 1 inst. juni. Närmare mot porto till »Sommarhem», **Dufnäs.**

Inackordering.

I en ämbetsmannafamilj på landet kunna unga damer få god inackordering och samtidigt begagna sig af en nära intill liggande badort på västkusten. Svar till »Naturskönt läge», Iduns exp., Stockholm.

Privat ålderdomshem

öppnas i Enköping instundande 1:sta maj. Hel inackordering, ensamt rum samt tvätt, pris 600 kr. för helt år. God vård utlofvad. Vidare upplysningar